

ES SAIG

ALGAIDA-NÚM. 168 -DESEMBRE1994 -PREU: 150 PTA

Diuen que aquest desembre de 1994 passarà a la història com el mes de l'aquaducte. Com a símbol de la feineria i de la constància no us podem oferir cap obra romana, però sí aquest contrafort de les cases de Can Maví, el qual ens serveix per desitjar-vos el tradicional "MOLTS D'ANYS", que en tornar-hi ja serem l'any 95.

EDITORIAL

CATORZE ANYS

La veritat és que, com molts de mesos, no teníem gaire clar de què vos parlaríem avui. Podíem centrar-nos en notícies lamentables i doloroses -per desgràcia, sempre n'hi ha- com és la dels cans incontrolats que han ocasionat pèrdues importants a diversos pastors, unes pèrdues que molt probablement no podran rescabalar; i tot per la falta de civisme dels propietaris d'aquests cans. Com vos dèiem, notícies adverses n'hi ha i aquesta només n'és un exemple.

Però ens posam a escriure aquestes línies quan tot just arribam d'escoltar el concert amb què la nostra Banda de Música ha celebrat la festa de la seva patrona i aquesta audició ens ha produït una satisfacció que ens agradaria participar-vos. És un goig sentir i escoltar la nostra Banda; ja sabem que tot és millorable, però a hores d'ara ha aconseguit un nivell musical ben envejable.

De fet, Algaida és un poble amb una tradició musical notable i l'existència d'una Banda més o manco organitzada deu ser molt antiga. Aquest és un punt de la nostra història cultural que està per estudiar. Vos direm, però, que l'any 1871, el 21 de juliol, el nostre Ajuntament en Sessió Extraordinària acorda "que se mande llamar al director de la música para poner la bandera con más solemnidad"; així mateix decideix que "se disparen fuegos artificiales cuyos intervalos sean amenizados por escogidas tocatas, sin que falte baile público al estilo del país". Tot això -ja ho haureu endevinat- per les Festes de Sant Jaume. Hi havia ja fa més de 120 anys una banda ordenada, amb un director, en condicions d'actuar a instàncies de l'Ajuntament. Si fos possible seguir-ne la història, segurament trobaríem -o trobarem- que des d'aleshores, inclús des d'abans, s'ha mantengut amb poques interrupcions.

ES SAIG no és tan antic, però Déu n'hi do. Amb aquest número que teniu a les mans arribam als catorze anys. Com veis, estam de festa. "Sembla que era ahir..." diu el poeta. Sí, sembla que era ahir i han passat catorze anys. No sabem ben bé com ho hem aconseguit, però durant aquests 168 mesos no hem fallat cap vegada a la cita que tenim amb vosaltres. I esperam continuar així, millorant si pot ser. I seguirem entrant cada mes a les vostres cases fins que ens fassiu fora.

Res més. En aquest acabament d'any vos desitjam ventura i alegria. Que sigui per molts d'anys.

Bolletí de l'Obra Cultural d'Algaida
Revista mensual. D.L.P.M. 495/80
Domicili: Rei, 1. Algaida.

Tf. 66 50 42 / 27 25 76

Fax 12 50 44

Imprimeix: Tirrena, SA. Manacor

Tf 55 52 12

ES SAIG només es responsabilitza de l'Editorial.

Dirigeix: Delfi Mulet

Administra: Directiva de l'Obra Cultural

Mecanografien: Mireia Mulet i Guillem Vanrell

Col·laboren: Pere Mulet, Joan Trobat, Joan Mulet, Biel Bibiloni, Biel Sastre, Miquel Fiolet, Xesc Oliver, Víctor Andreu, Víctor Mulet, Miquel Serra, Antònia Ma Mulet, Catalina Martorell, Jaume Jaume.

calaix de sastre

BON VOYAGE, GOOD TRAVEL...

Amables lectures i lectors ja ho sabeu, el diagnòstic és contundent: tots nosaltres tenim la llengua *vernàcula*. Com que ho han sentenciat homes de molta lletra i d'investidura monàrquica -poca broma: la *Real Academia de la Lengua*- he anat com una bala davant del mirall; a simple vista, la meua llengua no manifesta cap defecte físic catastròfic. ¿Quina cosa deu ser la que fa la meua llengua mereixedora de qualificatiu tan malsonant com *vernàcula*?

El diccionari dels il·lustres preceptors potser hi tengui alguna utilitat. Consult: "*Vernáculo, a: Doméstico, nativo, de nuestra casa o país. Dícese especialmente del idioma o lengua*" Podem respirar tranquils; ses senyories diuen que la nostra llengua és nostra, del nostre país. Segurament els ha calgut molts anys d'estudi, per arribar a tan difícil conclusió. Si som bons aprenents, podem arriscar-nos a aplicar-los la lliçó: la seva llengua és seva, del seu país, i per tant ells també tenen la llengua *vernàcula*. Una altra, de llengua, però també *vernàcula*.

De totes maneres, tenc la impressió que alguna cosa deu fallar en aquest raonament tan elemental, perquè ells, que -recordem-ho- són reials i acadèmics, sempre parlen de la *lengua* i *las lenguas vernáculos*. No parlen de coses iguals, fan distinció. Ens ho podem agafar pel caire positiu. Quan diferencien no fan altra cosa que admetre que la *lengua* no és *vernàcula* per a nosaltres, per tant no és nostra. I com que no ho és, nostra, volen que ho sigui. Ves com: practicant totes les formes al seu abast de l'imperialisme lingüístic més ignominiós.

Afirmen que el castellà corr perill de disminució d'ús, fins i tot de desaparició!, a Catalunya. Uns ineptes? ¿El cas tòpic dels savis que desconeixen la realitat quotidiana i

elemental, concentrats en els seus estudis d'alt nivell? No siguem ingenus. Qualsevol persona amb un mínim d'intel·ligència sap que, si hi ha qualque llengua en retrocés, aquesta és el català. Basta observar la minva d'ús al carrer; la seva clara inferioritat als mitjans de comunicació: premsa escrita, ràdio, televisió. Ells, que són estudiosos del ram, ho saben més que ningú. Per què menteixen, doncs? Perquè, ho ha dit Josep Piera en una recent entrevista al diari AVUI, són uns manipuladors. Perquè volen aprofitar les circumstàncies polítiques actuals, quan a Espanya campa a l'ample l'anticatalanisme més ferotge.

I per culminar la tasca, en veure la polseguera que les seves mentides han provocat, els il·lustres acadèmics diuen que no hem entès la seva nota. I tant que l'hem entesa! El castellà es troba tan consolidat a casa nostra, que el sabem llegir perfectament. Ses senyories ens han dit que "*nos metamos el vernáculo en ya sabemos dónde*", però de manera fina, que per això són virtuoses de la *lengua*.

Consell per consell. N'hi ha que troben que el seu diccionari té alguna petita deficiència. Per exemple, hi he cercat aquella paraula compresa entre *culminar* i *culombio*, i he comprovat que no conté una frase feta molt emprada pels usuaris del castellà: "*a tomar por el ...*". El nostre diccionari deu ser més modern; en alguna cosa sí que els duim un petit avantatge; aquest sí que conté la frase feta equivalent a l'anterior. Diu: ".....: Expressió amb què hom engega, rebutja (algú), li desitja mal, etc" . No és el cas. Un viatge saludable i profitós, els desig a ses senyories. Però llunyà.

En Calaix i Desastre

M'HAN DIT QUE DIUEN

Avui podríem començar per les bones notícies, sobretot si pensam que quan ens tornem a veure, o a llegir, ja serà l'any qui ve i haurem passat Nadal. I com que pensam que és una bona notícia que s'hagi arreglat una cosa que moltes vegades havíem sentit criticar, ho volem dir al començament, no fos cosa que ens passàs per alt. A la fi, -ens han assegurat- han asfaltat el camí de Cas Brau i altres de per allà que estaven tan malament com aquell. Havíem sentit tantes vegades gent que tirava pestes quan passava per allà, tant amb cotxe com a peu, que pareixia que no ho havien d'arribar a arreglar. I també han asfaltat els carrers de devers l'església, que també era ben hora.

Els qui no han notat millorança són els pineros, pel que hem sentit. Els carrers segueixen per l'estil de fa molts de mesos i les feines de les aigües netes i brutes no van d'allò més depressa. Això sí, diuen que poden brevejar d'aigua: ens han dit que n'han trobada molta i que a lo millor en podran vendre a Algaida; suposam que abans d'enviar-ne gens, els encarregats s'asseguraran bé que basti pel poble de Pina no sigui que desvesteixin un sant per vestir-ne un altre.

I ens han dit com a cosa certa que és qüestió de dies poder empalmar les tuberïes d'aigües brutes cap a la depuradora. Diuen que tots els problemes que hi havia ja s'han resolt i que, com que la depuradora ja funciona amb els abocaments de Montuïri, Algaida pot començar en voler. És clar que és ben necessari que totes les cases del poble deixin de tirar les porqueries dins els "sumideros" o antics femers, i comencem a depurar-les. Ara la pregunta és: quan serà que una majoria de les cases del poble hauran fetes les connexions necessàries? No hem sentit a dir si hi haurà uns terminis per connectar o si la gent podrà seguir emprant els femers particulars. És un tema que caldria aclarir ja que, si no es fa general i obligatori, tota la feinada feta serviria de ben poc. Això sí, també n'hem sentit molts que pensen que el cost per fer aquesta feina a cada casa serà molt alt.

Un tema que fa temps que preocupa però que ara ha esclatat ben fort, i ens ha fet sortir pels diaris i per la televisió, és el tema dels cans que van a lloure per foravila i fan desastres. Fins ara sentíem qualcú tot empipat que tenia gallines a qualque caseta i uns cans n'hi havien mort un grapat, o totes. Però ara ja no són gallines: hem sentit a dir que els cans s'han carregat guardes senceres d'ovelles. I no a una o dues cases, no; han estat molts els perjudicats, sobretot per la part del Rafalet i sa Raconada, i fins a Pina. Qualque pagès s'ha quedat sense guarda, amb l'enorme perjudici econòmic que això representa.

Ens han dit que les reunions que s'han fet entre els afectats i les autoritats han estat productives, ja que sembla que han agafat un parell de cans i han detectat xalets on tenen els cans a lloure durant la setmana, tot sols dins el tancat del xalet (tots els xalets tenen la seva finca tancada de "rejilla"), però en qualque forat que els permet sortir. Ara la pregunta és si a més d'aturar que segueixin fent mal els propietaris dels cans pagaran el mal que han fet, o ho pagarà el ca, que no té cap culpa que els seus amos els tinguin abandonats tota la setmana.

De tant en tant pel nostre poble peguen "brusques" sobre temes de la pagesia. Hem parlat altres vegades de les oliveres que darrerament s'han tornat a arreglar i que molta gent ja té olives per menjar (i n'hi ha que volen fer oli). La darrera "brusca" que hem sentit és la dels porcs negres. Fa vint o trenta anys tots eren negres, els porcs. I quan s'introduí el blanc va semblar tan aventatjós que el negre pràcticament va desaparèixer. Idò bé, enguany ja hem sentit parlar duna sèrie de brusquers que han posta porcs negres. Però el més curiós és que, per l'any qui ve, n'hem sentit d'altres que s'hi han apuntat; és clar que l'any qui ve no caldrà que cerqueu saïm perquè molts en tendran per regalar.

Els músics, com cada any, celebren la festa de la seva patrona Santa Cecília amb un concert i una missa cantada. Enguany segeixen amb la tradició. Però també feien un bon dinar, a un restaurant, músics, socis de la banda i simpatitzants en general. Hem sentit a dir que enguany han suprimit el dinar per no gastar tants de doblers i poder-se comprar uns instruments nous que els fan falta. Si bé és una llàstima suprimir una tradició tan bona com és el dinar, els comentaris dels socis i simpatitzants de la banda són ben favorables a aquesta mesura. Lo primer és lo primer.

La darrera que hem sentit ens ha posat pell de gallina: ens han dit que han esbucat les portes de l'església de Castellitx. De veres que sembla que és fer mal per fer mal, ja que no hi ha res per endur-se'n. La gent diu, amb massa freqüència, "no sé a on arribarem", i, en veure la degradació que estan vivint en tots els caires de la vida, hi ha motius per dir que, així com anam, no sabem a on arribarem.

En tornar-nos a veure, o a llegir, ja serà l'any qui ve. I no ens queda més que desitjar a tots un bon Nadal i que l'any 95 sigui millor que el 94 o, com a mínim, que no sigui més dolent. N'hi hauria més d'un que ja firmaria. Molts d'anys.

UN SORD

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Catalina Oliver Barceló. Va morir dia 28 d'octubre a l'edat de 78 anys.

Catalina Miralles Fullana. Ens deixà dia 12 de novembre als 33 anys d'edat.

NAIXEMENTS

Josep Antich Garcia, fill de Francesc i Concepció. Va néixer dia 31 d'octubre.

Jaume Pou Lladó, fill de Jaume i Margalida. Va néixer dia 4 de novembre.

GLOSA

Jo voldria, jo voldria,
jo voldria, jo voldré
fer un ram de poesies
com la lluna de gener,
de flors blanques exquisites
jo n'ompliria un pitxer
de manats de margalides
amb floretes d'ametler.

Meu desig fa temps que espera
fer un ram tan escollit
de tany florits de perera
i d'albarcoquer florit
per adornar ta cambreta
a on estàs meditant
amb olor de roba neta
que el teu llit n'està adornat.

D'un conjunt de roses fines
de tot un ram escollit,
de clavells i setembrines
deixa'm adornar el teu llit,
els llençols i coixineres
que antany tu vares brodar
amb branquetes de poncelles
d'un fil que ja mai perdrà.

I amb tes fines manetes
per què no brodes per jo
fent les mateixes floretes
a la tela del meu cor?

CLIMENT GARAU

l'Ajuntament d'Algaida informa

▼ PROBLEMÀTICA DELS CANS A FORA VILA

En els darrers cins o sis mesos, al terme d'Algaida, cans asilvestrats, abandonats o mal controlats pels seus propietaris, han donat mort a més de cent animals de les guardes d'ovelles del poble.

Les zones més afectades per aquesta mena de plaga han estat les de ses Maioles, na Graciana, es Rafalet, sa Reconada, son Pujol, son Na Mora, voltants dels llindars amb el terme de Sencelles i els voltants del poble de Pina. El darrer lloc on recentment aquests cans feren sang va esser a son Moll, on donaren mort a un bon grapat d'ovelles i xots i en malferiren més d'una trentena.

L'Ajuntament d'Algaida va plantejar aquesta problemàtica al darrer plenari de la Mancomunitat del Pla de Mallorca, en el sentit que pels serveis jurídics d'aquella institució s'analitzàs quines accions es podien dur a terme per posar en marxa actuacions encaminades a controlar la tenència de cans, la possible creació d'una canera mancomunada allà a on es puguin dur aquells que pels serveis municipals es recolleixin per estar abandonats i, en general, tot allò que impedisqui que es puguin produir situacions tan perjudicials pels nostres pagesos. A l'esmentada reunió es va esbrinar que els Municipis de Sencelles i Santa Eugènia estaven afectats per la mateixa problemàtica.

Per altra banda, el batle d'Algaida va parlar amb el Conseller d'Agricultura, sr. Pere J. Morey, per tal d'assabentar-lo de la situació i per demanar-li ajuda i col.laboració. El Conseller es va mostrar totalment disposat a

col.laborar i va posar la Patrulla Rural a disposició dels Ajuntaments afectats.

Amb la intenció de coordinar actuacions, el batle d'Algaida va convocar al nostre Ajuntament els batles de Santa Eugènia i Sencelles, així com els tres batles convocaren tots els pagesos afectats per aquesta problemàtica. A Algaida la convocatòria es va dur a terme a través de la Cooperativa Agrícola. A la reunió, que es va celebrar a Algaida el dissabte dia 19 de novembre, hi acudiren els tres batles, el Cap de Línia i el Comandant del lloc d'Algaida de la Guàrdia Civil i més de trenta pagesos afectats.

A la reunió es va decidir que tots els pagesos afectats fessin arribar al seu Ajuntament, per escrit, el nombre d'animals morts, així com tota una sèrie de dades en relació a la identificació dels propietaris de les guardes, possessió o lloc on pertanyen, dates de denúncies presentades, etc.

Aquests escrits dels pagesos, amb una memòria de la situació feta per els diferents Ajuntaments, es remetrà als efectes oportuns a la Conselleria d'Agricultura i a la Mancomunitat del Pla.

Es va decidir, a més, que a cada poble per tal de coordinar les actuacions es nomenàs un representant o representants dels pagesos que seria el que estaria en contacte directe amb la Policia Municipal i la Guàrdia Civil. De fet, Guàrdia Civil, Policia Municipal i pagesos, ja han sortit en diverses ocasions a inspeccionar algunes de les zones més afectades.

La Normativa vigent en aquesta matèria es el Decret 56/1994, de 13 de maig, de la Conselleria d'Agricultura i Pesca del Govern Balear, decret pel qual s'aprova el Reglament

per al desenvolupament i aplicació de la llei 1/1992, de 8 d'abril, de protecció dels animals que viuen a l'entorn humà. Aquest reglament, entre moltes altres coses, prescriu:

Article 23. Els posseïdors de cans, que ho siguin per qualsevol títol, els hauran de censar a l'Ajuntament del municipi on resideixin habitualment, dins un termini de sis mesos contats a partir de la data de naixement de l'animal. L'animal haurà de dur, necessàriament, la identificació de forma permanent.

Article 42. Els posseïdors d'animals de companyia, els hauran de mantenir en bon estat d'higiene i hauran de mantenir els seus habitatges en bones condicions de netedat.

Article 45. ...A les finques rústiques que no estiguin degudament tancades, en cas d'absència del propietari, els cans hauran d'estar fermats tal com explica el mateix reglament.

Article 47. En tot cas, el propietaris o posseïdors d'animals de companyia adoptaran les mesures necessàries perquè els esmentats animals no puguin accedir lliurement sense esser conduïts a les vies i espais lliures públics o propietats privades, o a les persones que circulen per aquestes.

Article 49. Els propietaris o posseïdors d'animals de companyia assumiran la responsabilitat d'assegurar que aquests tinguin accés permanent a l'aigua, una alimentació adequada i suficient i les atencions higièniques precises...

Per posar un exemple:

Són infraccions lleus:

La possessió d'un animal no censat d'acord amb els articles 23 i 24 del present Reglament.

La venda d'animals a menors.

Són infraccions greus:

L'abandonament no reiterat d'un animal.

La no vacunació o la no realització de tractaments sanitaris obligatoris.

Les agressions físiques que produeixin lesions greus o irreversibles a l'animal.

Són infraccions molt greus:

L'abandonament reiterat d'animals de companyia, domesticats o salvatges en cautivitat, a títol individual o de diversos animals.

Per acabar, només apuntar que els tres pobles més afectats del Pla de Mallorca, són també precisament els tres pobles que tenen més construccions a fora vila. Sense cap dubte no quedarà més remei que intensificar el control de les condicions sanitàries, de custòdia i d'alimentació del gran nombre de cans que existeixen a fora vila degut a les citades construccions, si volem intentar erradicar problemàtiques com les que afecten als nostres pagesos.

▼ ANUNCI

PLA D'AJUDES AL TRANSPORT TERRESTRE SUBVENCIONAT PER A MAJORS DE 65 ANYS, PENSIONISTES PER JUBILACIÓ I AFECTATS PER INVALIDESA PERMANENT O TOTAL, GRAN INVALIDESA O ASSIMILATS.

Informació i tramitació: Oficines Municipals.

Documentació necessària:

- Fotocòpia del D.N.I. i del N.I.F.
- Certificat d'Empadronament.
- En cas de minusvalia, certificat acreditatiu.

Ajuntament d'Algaida

C/del Rei, 8. 07210 Algaida (Balears)

Tel: 12 50 76 Fax: 12 50 44

HORARI D'ATENCIÓ AL PÚBLIC:

De dilluns a divendres de 8 a 15 hores.

Dissabtes de 9 a 13 hores

En Gabriel Janer Manila torna a ser notícia; la seva obra literària gaudeix del reconeixement tant dels especialistes, com del públic en general. En concret, el passat dia 23 de novembre el ministeri de Cultura li concedí el "Premio Nacional" de literatura infantil i juvenil per la seva obra "Han cremat el mar". "Estic molt contenta. Li va sortir un llibre rodó", va dir n'Encarna Vinàs, gran amiga d'en Gabriel i vídua de Josep Ma. LLompart, comentant la notícia durant la presentació d'un llibre precisament, d'història de la literatura infantil i juvenil, obra de Caterina Valrin.

El guardó d'en Gabriel té més mèrit se tenim en compte que és l'únic autor que ha obtingut dues vegades aquest premi. Naturalment, la notícia fou recollida pels diaris del nostre àmbit nacional (sense cometes). Vos oferim allò que en va dir el diari AVUI en la seva edició de dia 24.

Gabriel Janer, Premio Nacional amb una obra a favor de la pau.

La meva novel·la és un al·legat a favor de la pau", va declarar a l'AVUI Gabriel Janer Manila, minuts després de conèixer que havia guanyat el guardó amb la seva obra *Han cremat el mar*. El Premio Nacional de literatura infantil i juvenil té una dotació de dos milions i mig de pessetes i vol renouar l'obra més important d'aquest gènere publicada a l'Estat espanyol el 1994. Gabriel Janer es va mostrar "molt emocionat" pel premi i a la vegada "sorprès", perquè ja va guanyar el mateix premi el 1988.

Gabriel Janer va explicar que "*Han cremat el mar* és una novel·la que tracta d'acostar el món màgic i meravellós de *Les mil i una nits* a la brutalitat dramàtica de la Guerra del Golf".

L'escriptor reconeix però que el fet de situar l'acció en aquesta guerra és circumstancial. "Vaig aprofitar -diu- aquest conflicte per reflexionar sobre el drama de totes les guerres, per fer un al·legat a favor de la pau. Especialment per reflexionar sobre la Guerra Civil nostra, sobre el drama de la meua família en el conflicte i dels meus records infantils de la postguerra."

Si bé l'obra s'ha publicat en una col·lecció juvenil, ha rebut el premi en aquest gènere, Gabriel Janer considera que és una novel·la per a adults, tant pel missatge com pel contingut.

Han cremat el mar l'ha publicada l'editorial Edebé a la seva col·lecció *Periscopi*. La mateixa editorial ha publicat la traducció al castellà de l'obra.

Gabriel Janer ha publicat una cinquantena de llibres de narrativa i assaig i ha rebut, entre altres, els premis Josep Pla i el de la crítica Serra d'Or.

HAN CREMAT EL MAR

GABRIEL JANER MANILA

edebé

NOTICIARI

PLUVIOMETRE

Durant el passat mes d'octubre arribaren a caure 215 litres; feia molt que no aconseguíem aquesta quantitat, i a més amb unes pluges que no foren torrencials ni danyoses.

El mes de novembre va començar amb la mateixa tònica i durant la primera quinzena caigueren 97'5 litres; després entràrem dins un estiuet, les pluges s'acabaren i (escrivim això dia 26) no ha tornat a ploure.

Si treis comptes, resulta que el total dels mesos de setembre, octubre i novembre és de 406'5 litres.

ASSOCIACIÓ DE LA TERCERA EDAT

Amb motiu de commemorar la seva fundació, l'Associació de la Tercera Edat d'Algaida farà festa: dia 14 de desembre hi haurà una missa solemne a les 12 i després de l'acte religiós, a les 14 hores, faran un dinar al Restaurant Binicomprat. Es traslladaran des de Sa Plaça al restaurant en autocar i el preu serà de 1000 ₧.

A més d'això, l'Associació també celebra un curset de gimnàstica des de dia 2 d'octubre a Sa Rectoria dues vegades per setmana.

II GRAN TORNEIG LOCAL DE TRUC

Coincidint amb les festes de Sant Honorat començarà la segona edició del Gran Torneig Local de Truc. La competició que, com l'any passat, tindrà lloc al restaurant Ca'l Dimoni serà a quatre peces amb flor. Per apuntar-vos o per demanar una informació detallada, vos podeu posar en contacte amb els membres de l'organització: Miquel A. Isern, Jaume Falconer, Pep "Castellitxo", Mateu Mulet, Toni Mudoy, Salvador Mulet i Tomeu Salas.

HOMENATGE A PERE CAPELLA

El grup Magisteri Teatre ha presentat al Teatre Principal de Ciutat i també a Montuiri "Sa Pesta" d'en Pere Capellà; sabem que tenien interès per presentar-la a Algaida, però la manca d'un local en condicions els va fer refredar. Esperem que aviat tenguem solucionada aquesta mancança.

UNIVERSITAT OBERTA

P
I
C
T
O
G
R
A
M
E
S

inauguració 2 de desembre,
20 h

del 2 al 15 de dembre 1994

MOLÍ d'en XINA

La mort d'un jove pastor d'Algaida (any 1666)

L'assassinat de Joan Roig de Can Delabau la nit del diumenge 4 de juliol de 1666 té tots els ingredients d'una tragèdia grega, inclòs el seu destí fatal una nit de trons, llamps i pluja, quan guardava les seves ovelles a les pastures de Son Barceló, possessió propera als Hostals d'Algaida.

Joan tenia vint anys i era fadrí. La seva promesa, de 18 anys, era cunyada de Melsion Gelabert de l'Hostal de la Creu, germana de la seva dona Joana Reus, de 28 anys.

Joan tenia dos germans majors, Bartomeu i Jaume.

El pare, Bartomeu, féu testament penes Bonaventura Thomàs el dia primer de febrer de 1666 i morí a Algaida el mateix mes i any. Foren marmessors la seva dona Antònia i els fills. Feia hereu el fill major, Bartomeu: li deixava les seves cases i corral fins a la barraca solament, més una peça de terra dita lo Carreró. A la dona, Antònia, que l'hereu li torni les 100 lliures del dot. Els fills Jaume i Joan els fa hereus per parts iguals de tots els altres béns. A Jaume, la meitat de la sort de Punxuat; a Joan, l'altra part de dita finca i la meitat de tots els altres béns.

El padrí de Joan Roig, de nom Bartomeu, féu testament amb el notari d'Algaida Antoni Gual (AHM. sig. 6512). Era hereu universal el fill Bartomeu a qui deixava cases, finques, ovelles i el bestiar que tenia: un mul, una mula, una somera, una muleta i dos rucs. Com és de veure per aquests testaments, els Delabau eren una família benestant de conradors i pastors d'Algaida.

A l'Arxiu del Regne de Mallorca, a la Secció Audiència, amb la signatura C.R.II/27, es troba la informació sobre la mort de Joan Roig "Delabau". La portada diu així:

"Algaida-1666-Inquisició Fiscal rebuda de manament contra personas in margine escritas (marge: contra desconeguts) culpats de haver mort ab arcabussades la persona de Juan Roig fadri alias Delabau Pastor contrafaent ett"

"In Regia Curia Crim C Majorque

Mort de Juan Roig als Delabau fadri Pastor

Relator Mag Bartolomeg de Armella R. C. Dr et J. R. C.

Algr Rexaes Sba Joannes Nadal notty"

Foli I "La Reya Governadora en lo seu nom lo Mag Lloct y Capita General

Balle de la vila de Algayda o son Lloct saluts y nosaltres aquí havem rebut ab quens diuen que haveu trobat incit de fedides de arcabussades la persona de Joan Roig fadri per lo que nos diem y manam en pena de 200 ll. franques que per medi de nostre escrivà toqueu en detall les ferides que tindra. les parts ahont les te y les qualitats dellas y lo faran cridar en la forma acostumbrada y donareu llocs a la eclesiastica sepultura y entregaran lo acte inscrit ab las presents als Ministres qui aniran a rebre la informacio. Dat en Mallorca als 5 de juliol de 1666 - Nadal nott."

Foli I vº "Acte de mort. Dia 5 juliol 1666

Constituit personalment lo honorable Juan Oliver de Son Maig Balle R1 de horde de sa Señoria juntament ab mi Gabriel Sastre Sba R1 de la present vila de Algayde en casa y abitació de la vidua de Bartomeu Roig y ajagut en terra se ha vist un cos de home mort que segons especta judicam aser de edat de vint anys y ragonegut son cos"

Continua l'acta on són descrites les ferides i nafres, totes mortals, produïdes per dues arcabussades que tiraren els seus assassins.

Se citen a continuació com a testimonis Antoni i Bartomeu Pericàs per reconèixer el mort. Digueren els dos haver-lo vist bo i sà el dia 4.

El pastor fou cridat en nom del rei en la forma consagrada en cas de mort violenta "Joan el rei et crida" repetida tres vegades. En no respondre, el batle manà donar-li cristiana sepultura. Firmà l'acta l'escrivà Gabriel Sastre.

Foli 2 -Dia 6 de juliol començaren

les declaracions de familiars i veïnats.

La primera a declarar fou la mare del mort, Antònia Pou, viuda de Bartomeu Roig. Tenia 65 anys. Va afegir que el seu fill Joan guardava unes cent ovelles de la seva propietat a les pastures que tenia llogades a Son Barceló; que el diumenge proppassat el fill partí sol a la guarda i que fins el dilluns a primera hora no va tenir notícia de la seva mort d'arcabussades prop de Son Barceló; que no ha sentit a dir, ni sospita, qui hagi pogut matar el seu fill; que no tenia pendències ni era de cap parcialitat; que els qui poden aclarir a la Justícia aquesta mort són els habitants de Son Barceló, ja que la mort es va fer a unes poques passes de les cases.

El segon que declarà fou Bartomeu Roig, jornaler, germà de Joan, de 35 anys. No aportà cap notícia sobre la mort i les seves circumstàncies ni té sospites de ningú.

L'altre germà, Jaume, de 29 anys, fa una declaració consemblant.

Dia 7 declarava Joan Reus, conrador, de 60 anys, que tenia la seva casa a l'Aljub, a unes 800 passes de Son Barceló. No va sentir més que lladrar cans aquella nit de diumenge.

A continuació declara la seva dona, Elisabet, de 47 anys, en els mateixos termes que el seu marit.

El mateix dia declara Joan Mulet, conrador, de 87 anys, que vivia *"en lo meu lloquet dit lo Aljub"* amb el seu gendre Joan Reus i una filla Elisabet. Tampoc sentí renous sospitoses aquella nit de l'assassinat ni sospita de cap persona.

Sebastià Mulet de Son Mulet declara el mateix dia. Tenia 33 anys d'edat, *"jo estic a Son Mulet, veci del Aljub que una casa i altre estan juntes"*. Diu que el dilluns dematí va saber de la mort del pastor. Com els altres declarants, afirma no saber res. Sabia firmar.

La seva dona, Caterina, de 27 anys, declara en els mateixos termes que el marit.

Els hostalers. El mateix dia 6 el jutge pren declaració a Miquel Fullana, hostaler, de 40 anys; diu *"estic en casa de lo meu hostelet que dista un quart de llegua de Son Barceló"*. Que el diumenge va tenir la porta de l'hostal oberta fins a mitjanit. No va veure homes d'armes ni va sentir cap arcabussada.

El crim de què ens parla en Toni de Sa Torreta va passar just devora aquestes cases de Son Barceló.

L'hostalera declarà també que el diumenge l'hostal va estar obert fins a mitjanit, quan partiren els carreters, i que no va sentir renou en tota la nit.

A l'hostal de la Creu hi estava Melsion Gelabert, de 28 anys. Diu que Son Barceló està de casa seva a unes 900 passes, però que el diumenge passat a la nit era a Ciutat i quan tornà a l'hostal va saber de la mort de Joan Roig. No té sospites de ningú.

La dona de Melsion Gelabert, Joana Reus, de 28 anys tampoc no aportà cap novetat quan declarà dia 7; com tampoc la seva mare Joana, viuda de Toni Reus de la vila d'Algaida. Va aclarir que una filla fadrina, que vivia a la seva casa de la vila, festejava en Joan de Can Delabau, el pastor assassinat. Tenia 18

anys i quan li prengueren declaració va dir que no sabia res sobre la mort del seu enamorat.

El dia anterior havia declarat el batle d'Algaida Joan Oliver de Son Maig: que el diumenge a la nit era a la seva possessió de Son Maig. Tenia 60 anys. El dilluns, de bon matí, va anar a avisar-lo Joan Vidal de Son Barceló de la mort de Joan "Delabau".

Dia 8 de juliol declara Joan Vidal, pagès de Son Barceló, que tenia 38 anys. Diu que el mort havia acudit a les cases per beure i a una hora de la nit, estant al llit, va sentir renou i després uns trons i renou de pluja. Al matí havia trobat mort el pastor. No pot dir les circumstàncies en què es va produir el fet ni les persones que li tiraren les arcabussades. La seva dona Francina, de 26 anys, repeteix les mateixes afirmacions que el seu marit.

Un fill, Joan, d'onze anys, que dormia a la pallissa diu que no sap a quina hora de la nit sentí dues arcabussades.

Com és de veure, un denominador comú tenen totes les declaracions: la por, la por visceral que imposava un silenci total -l'omertà de la màfia d'aquell temps- a les seves sospites.

El dia següent, Joan Vidal es decideix a dir la veritat sobre aquell crim. Diu que havia declarat falsament per por a ser assassinat com el pastor. *"...que el vespre que mataren a Joan Roig vingueren en casa mia Antoni Pallisser i En Botifarró". "...que tots los dos entraren en casa mia que encara no era tancada la porta los quals me digueren que los fes aguiar un poc de sopar jo los vaig fer una fritada y los dos menjaren fora de casa y després de haver menjat lo dit Botifarró torná entrar dins les cases i fora restá dit Antoni Pellisser "Nassi" y en esta ocasió vaig sentir un tro de arcabussada fora prop de dita ma casa y sens continent de dit tro viu*

com dit Botifarró sorti corrent fora y després senti altre tro de arcabussada prop de casa. Jo no vaig senti crits alguns ni vaig sabre anaquí havian tirat perque no los viu mes y lo andama mati clara quant sorti de casa vaig trobar dallá del cantó de la pallissa de ma casa al dit Joan Roig Delabau mort de arcabussades y es la veritat que jo entench que lan mort los dits Antoni Pallisser y en Botifarró per la raho dessus dita y aço es la veritat per lo jurament he prestat".

Aquí acaba l'acta judicial redactada pel Batle Reial d'Algaida l'honor Joan Oliver de Son Maig sobre les circumstàncies de la mort del jove Delabau, enviada a la Règia Cort Criminal de Mallorca i custodiada a l'Arxiu del Regne de Mallorca.

No sabem, per tant, si els assassins foren més endavant presos, jutjats i condemnats pels seus crims, ja que no devia esser la primera ni la darrera vegada que mataven. Tampoc he pogut esbrinar si Antoni Pallisser "Nassi" i En Botifarró eren d'Algaida. No figuren a les llistes dels partidaris de Canamunt i Canavall, publicades al llibre d'Aina Le Senne ni a altres relacions de bandejats consultades.

La claretat amb què foren identificats per l'amo de Son Barceló fa sospitar que si no eren d'Algaida, sí eren ben coneguts a la vila.

Així i tot, és un enigma el vertader motiu de la mort del pastor, però és de suposar que no era un misteri pels habitants de la vila.

Altres enigmes que queda sense resoldre és el nom o noms del cappare que va armar el braç dels sicaris.

ANTONI SASTRE DE SA TORRETA

NOTICIARI DE L'OBRA CULTURAL

Divendres dia 11 de novembre en Gaspar Valero féu, al nostre local, ben ple de gent, una projecció de diapositives -més de 100- sobre les possessions, els miradors i els camins de l'Arxiduc Lluís Salvador. Xerrada molt interessant, sobre tot allò que el vinculà a la nostra Illa i en especial a aquest balcó cap a la mar que és la costa de Valldemossa fins a Deià.

Activitats del mes de desembre

Dissabte dia 24 a la sortida de Matines, xocolatada amb ensaimades per a tots els socis i simpatitzants que vulguin celebrar Nadal amb nosaltres.

BON NADAL I VENTURÓS ANY 1995

Penyal d'Honor

Dia :

Diumenge, 11-desembre-94

Sortida :

A les 08:30 h de Plaça

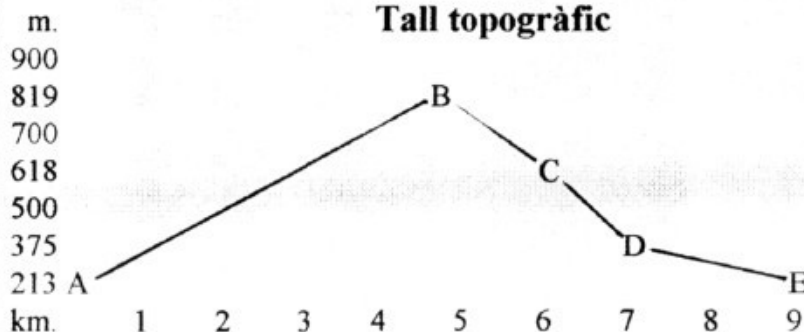
Organitza :

O.C.B. (Algaida)

Topònims

Bunyola (A)
 Es Racó
 Camí d'es Grau
 Sa màquina Vella
 Penyal d'Honor (819 m) (B)
 Ca's Garriguer (C)
 Sa coma Gran
 Ca'n Fundó
 Es Fornet
 Sa Cova (D)
 Ca Na Moragues
 Es Cocons
 Bunyola (E)

Tall topogràfic

Grau de dificultat

Mitjana. Pujada forta a l'inici del camí d'es Grau, tornant més lleugera a mesura que s'agafa alçada. La resta, pistes i camins de carboner bons de transitar en suaus pendents de davallada. Al final dos km. d'asfalt.

Apuntau-vos a Jerònia Cañelles (66.52.49) abans de dia 10

GRANS PENSADORS

L'EFECTE PASTANAGA

És el que faig jo. El Pastanaga.

Fer el pastanaga en una terra plena de conills és molt perillós. Ui! no faceu el pastanaga, que un conillot qualsevol us pot mossegar.

L'única cosa que temen els conills és l'ALLIOLI. Només de pensar-hi ja senten una esgarripança.

Als conills com als vampirs, els afecta molt l'assumpte dels alls. Quina relació hi ha entre CONILLS i VAMPIRS? Que ambdós gèneres són mossegadors nats, degudament equipats amb bones dents. Eminent investigadors ja fa anys que estudien el tema. A la universitat nord-americana de Massa-chutes han concretat una teoria sobre les raons de similitud: NO SÓN DOS, ÉS UN. Dit d'una altra manera: conills i vampirs són el mateix. L'única diferència és que els primers són vampirs vegetarians.

En èpoques de zel l'efecte pastanaga es nota més i el perill per al ciutadà no-conill-vampir augmenta. Hi ha una teràpia que sol donar bon resultat: MENJAR ALLS I BEURE OLI.

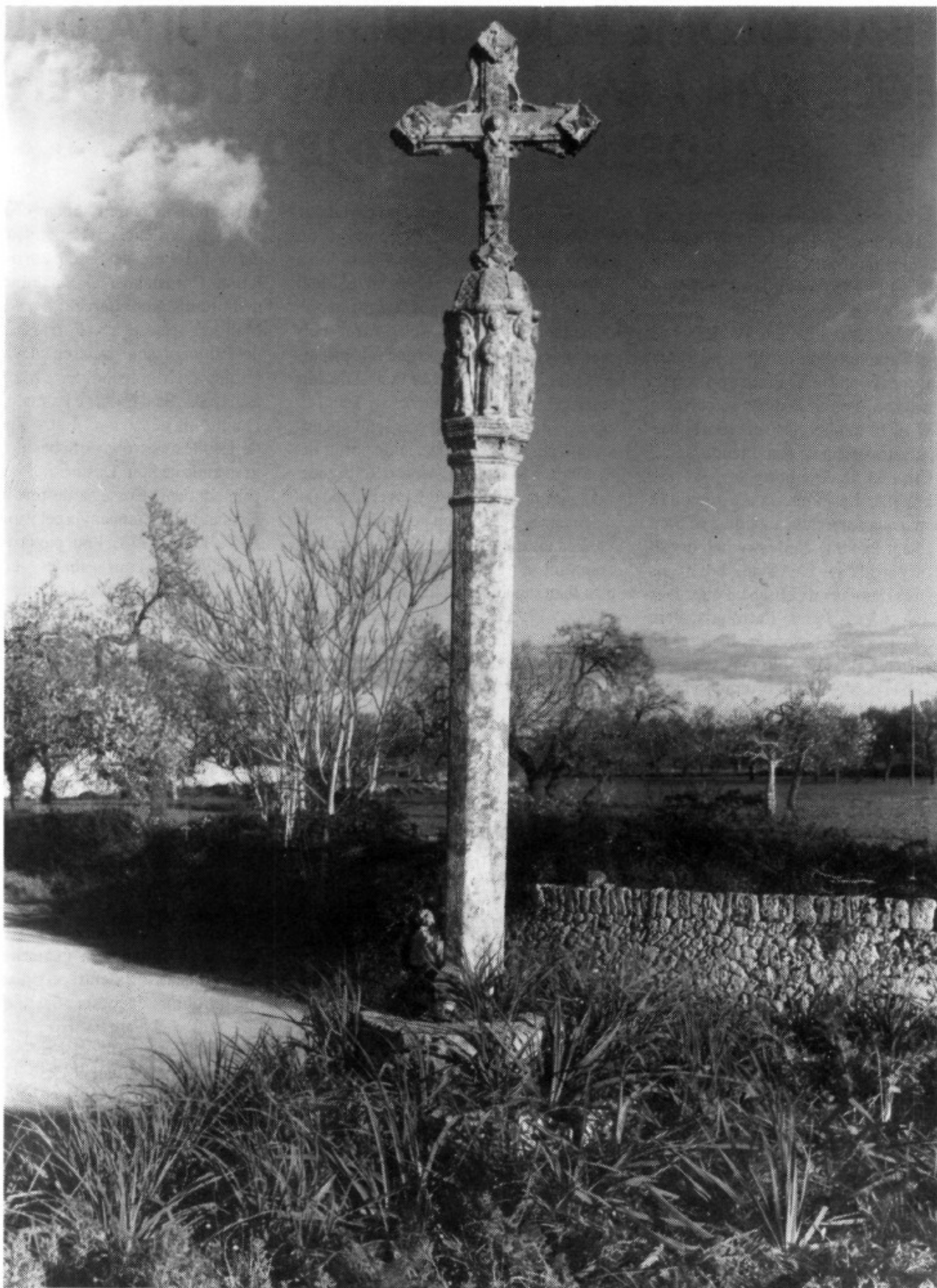
Fer el PASTANAGA, l'efecte PASTANAGA i tot el que té a veure amb això, sempre, sempre, s'acaba BEBENT OLI....

Ajut!

Vatpastanaga

AGRUPACIÓ FOTOGRÀFICA D'ALGAIDA

Nicolau Pons i Llinàs -Octubre'94-

BARTOLOME POU, ERUDIT JESUÏTA DEL SEGLE XVIII I AMIC A ROMA DEL CARDENAL DESPUIG (1727-1802)

No confonguem aquest Bartomeu Pou amb altres famosos «Pous» que són nadius de Mallorca com per exemple Jaume Pou Berard (1497-1563), Cardenal, i a punt tres vegades de ésser elegit Papa als conclaves de Marcel II, Pau IV i Pius IV. Aquest Cardenal Pou és fill il·lustre de Palma, com també ho es Emili Pou Bonet.

Un Jeroni Pou té dedicat un carrer a Palma. El té també el nostre Bartomeu Pou a una travessia de laavinguda General Riera i 31 de desembre.

Va néixer Bartomeu Pou a Algaida i fou batiat a la parròquia algaidina de Sant Pere i Sant Pau que conserva amb orgull la seva partida de baptisme. Foren els seus pares Damià Pou i Elisabet Puigserver i el batià el Vicari de la Parròquia, Pere Reus. El pare de Bartomeu, malgrat no era pagès ric, posseïa, així mateix cases i corral en el poble, mitja corterada a la era dita de Na Munareta, cinc horts a Son Bernat Reus (tocant el torrent de la Senia) i s'hort de'n Pollastre. Altres fills del matrimoni Pou-Puigserver foren: Miquel (mort ben petitó) Antonina, Joana (que morí també de petita) i un altre Miquel.

Existeix l'anècdota de que el canonge Antoni Seguí, de pas per Algaida, va trobar l'al·lotj Bartomeu Pou, guiant l'arada amb una mà, i sostenint amb l'altra una gramàtica llatina del humanista Andreu Sempèr. Admirat el canonge de veure un bargantet com era en Bartomeu, amb tantes ganes de instruir-se, el s'endugué a Ciutat i li busca un col·legi on pogués formar-se i estudiar, i així entrà al col·legi Sant Francesc on casualment hi havia de professor el que seria després el famós Missioner de la Alta Califòrnia, fray Juniper Serra. Es considera Bartomeu Pou com el més eminent deixeble que va tenir Fray Juniper aquests anys de professor a Palma. Aquest precisament va encomanar a Pou (quan Pou tenia només 13 anys i el 16 de Desembre de 1740) la pública defensa d'unes tesis filosòfiques a l'església de Sant Francesc. El programa d'aquesta

defensa es conserva a una casa particular d'Algaida, com també es conserva un altra programa similar, però aquest duit a terme 27 de juny de 1745, al col·legi Montision on després passà a formar-se l'estudiant Bartomeu Pou. Atret pels exemples de vida religiosa que veia patents als seus professors, el jove Pou va decidir entrar a la Companyia de Jesús. Tenia 19 anys. Naturalment també es sentí encisat i seduït per la santedat del antic porter del Col·legi de Montision, Alonso Rodriguez, i del seu deixeble Pere Claver, apòstol dels negres a Cartagena d'Indies.

Per tal motiu, hagué d'embarcar-se, complint el Noviciat a Tarragona, i estudiant seguidament llatí i grec a Lleida, i des de 1755 a 1759 ja el trobam com a professor d'Humanitats Clàssiques a la Universitat de Cervera, esdevenent aquí com un dels grans amics de Josep Finestre, gran jurista, arqueòleg i literat. Com també de Gregori Mayans i Siscars, i més tard del canonge Ramon Foquet.

Des de 1759 es professor de Filosofia a Calataiud i aquí escriu INSTITUCIONES PHILOSOPHICAE que va ésser la primera Història de Filosofia que es publica a Espanya, en la que hi insereix Ramon Llull i el filòsof valencià Lluís Vives.

Passà l'any 1763 a ensenyar a Tarragona on té alumnes de gran valia com Joaquin Pla, hebraïsta, i més tard professor de llengua caldea a la Universitat de Bolonya, Josep Quiros, jurista, Montington, novelista, Antoni Vila, renovador dels estudis de grec a la Universitat de Ferrara, Bonaventura Prats, de la Reial Acadèmia de Buenas Letras de Barcelona, etc.

Cap a Itàlia, després de l'expulsió del jesuïtes

L'any 1767 varen ésser expulsats els jesuïtes d'Espanya i pel rei Carles III i a

Tarragona es varen juntar els jesuïtes d'Aragó. València i Catalunya i varen partir del Port de Salou en direcció a Itàlia. Comandava el vaixell el capità mallorquí Antoni Barceló, i passaren per Mallorca atracant a Sa Porrassa a la Badia de Palma, i aquí pujaren al vaixell els jesuïtes de Montision, Sant Martí (actual església de Sant Caità de Palma) i Pollença i també els de Eivissa. Entre aquest grup de jesuïtes es trobava Sebastià Nicolau, gran amic de Pou. Desterrat, Pou ensenyà primerament a Còrsega i després a Ferrara. Extinguida la Companyia pel Papa Climent XIV, l'any 1773, Pou passà a viure a Bolonya ara com «abate», continuant ensenyant llatí i grec, i al mateix temps escrivint a Bolonya fou rector de la Universitat, explicant aquí grec a alguns nobles espanyols que cursaven estudis en el col·legi de Sant Climent.

Bartomeu Pou i el Cardenal Despuig

L'any 1785 el nostre Cardenal mallorquí Antoni Despuig i Dameto que vivia a Roma convidà a Bartomeu Pou a anar cap a Roma, a fi de que donàs instrucció al seu nebot Joan Despuig i Zaforteza i d'aquesta manera s'establí una amistat forta entre els dos famosos mallorquins d'aquests anys: el Cardenal Despuig i el Pare Pou. El pare Miquel Batllori té un llibre sobre la correspondència del P. Pou al Cardenal Despuig. Són 14 cartes escrites en llatí, manco una que ho està en castellà.

El Cardenal Despuig i el P. Bartomeu Pou foren, no obstant, dos homes diferents. Diferents en condició social, en formació, en la visió que cadascú tenia del món. I naturalment entre ells varen sorgir diferències. Pou va escriure el discurs que el flamant Auditor de la Rota havia de pronunciar al prendre possessió del seu honorífic càrrec. Per altra part, el

Cardenal va ajudar econòmicament a Pou. Aquest es mostrà crític amb el Cardenal, al que considerava un romà fi, al·ludint a la seva vida un tant mundana. L'Auditor, mai no va donar importància a les crítiques que li feia Pou del qual va dir que era un dels més hàbils homes que tenia llavors la Companyia de Jesús i que es podia tenir com el renovador de la bona literatura a tot l'entorn d'Aragó.

Entre els alumnes que honraren a Pou a Roma, fou el benedictí Moxò, que fou Arquebisbe de Charcas (avui Sucre de Bolívia). Pou a Roma escriví una vida de Santa Catalina Tomàs i per la seva Beatificació es va moure molt el Cardenal Despuig. La beatificació es realitzà després i a ella va estar present el P. Pou.

Mor el P. Pou a Algaida

L'any 1797 el rei Carles IV aixecà pels jesuïtes desterrats la dura llei del seu pare i tornà Pou a la seva pàtria després de mig segle d'absència, visquent uns anys a la casa del sacerdot Josep Sunyer i Camps en el carrer de'n Gater, no lluny del Banc de S'oli a Palma, comptant amb l'amistat del Bisbe mallorquí Bernat Nadal, del Marques de la Romana i del Canonge Joan Despuig.

Després es retirà a la casa de la seva germana Antonina, casada amb en Toni Amengual, i el 17 d'Abril de 1802 moria, provat per les contrarietats i persecucions.

El cadàver de Bartomeu Pou va ésser enterrat dins la Parròquia d'Algaida on es conserva a la capella de Santa Catalina Tomàs. Damunt la seva sepultura un deixeble seu, Antoni Roig, menorquí i Rector de Felanitx, hi va escriure la làpida.

Bartomeu Pou fou molt competent en Filosofia, Teologia, llatí i Grec que escrivia amb suma facilitat.

Masdeu en la seva Història crítica d'Espanya jutja a Pou com una llumener literari. Moxó declara que mai no ha trobat un home tan docte en les Belles Lletres com

Bartomeu Pou. Napoleó I el va conèixer també i respecta els seus mèrits, les seves virtuts i el seu talent. El Papa Pius VI anomena a Pou el teòleg, el seu consultor.

Algaida ha dedicat també un carrer al seu fill, i l'ha distingit com a fill il·lustre.

Hem manllevat aquest article a la revista MONT-SION del Col·legi del mateix nom de Palma.

galeria de personatges il.lustres

EL SETCIÈNCIES

PINA

AIGUA -Corre depressa l'aigua pel torrent, com si l'encalçassin, com si l'empenyessin, com si frissàs per anar-se'n dels baixos del comellar de la Vall de Pina, escapada com un al.lot que corr cap als braços de sa mare; també l'aigua té pressa per anar als braços de la seva mare que l'espera amb els seus germans i els braços oberts de la mar immensa; allà és el seu destí. Xaragalls, albellons, síquies, fonts i camps negats són el seu naixement; aquests dies brolla abundosa i ufanosa formant petits rierols i siquietes que baixen dels turons cap als comellars i llocs baixos del terreny, embassant finques com si d'aiguamolls es tractàs i fent recordar les aigües embassades que antigament hi havia per Pina i que foren, segons la tradició, motiu fonamental per encomanar-se a la protecció dels Sants Metges, degut a lo malsà que eren aquestes aigües. Van a parar al torrent que l'acull dins el seu llit on es mescla amb les seves germanes que vénen d'Albenya i d'Alcoreia i, ja juntes, produeixen la joia del renou, tan agradable a les nostres orelles, de l'aigua en moviment que fa tota correntia; és el seu cant de sirena, tan relaxant per a la persona i més a la nostra terra que tan eixuta està la majoria dels anys. La visió de l'aigua cristal·lina i brillant tant amb els raigs del sol com els vespres de lluna és motiu d'admiració i contemplació tant exterior com per la pau d'esperit que dóna a la persona, arribant als punts més sensibles de la naturalesa humana i fent-nos veure la grandesa, la saviesa i la meravella de la natura, així com la seva senzillesa. Cultura de l'aigua que per a tants de pobles que en pateixen la mancança és la seva preocupació diària, com l'àrab, el moro, i que ha fet que aquests pobles siguin uns grans coneixedors dels secrets de l'aigua, uns grans enginyers hidràulics, uns dominadors del seu aprofitament; del pas que anam, els mallorquins haurem de recórrer als seus coneixements ancestrals per administrar com cal aquest bé escàs -enguany no- i no dur-ne amb vaixell de l'Ebre, quan la d'aquí, ben administrada, sempre havia bastat i no hi ha perquè dubtar que ara també n'hi hauria a bastament per a tots.

GRUP D'ESPLAI -Ha començat a funcionar fa poc temps a Pina un grup d'esplai iniciat amb molta d'il.lusió per un grup d'al.lotes i joves els dissabtes, fent que els nins i nines s'ho passin d'allò més entretingut i divertit. De moment empren la casa de la rectoria i són una quarentena d'al.lots. Esperam que tenguí èxit aquesta iniciativa duita amb tanta d'il.lusió per aquestes jovenetes i jovenets. Creim que no és necessari dir-ho, però els recordam que aquesta plana i la revista estan obertes a qualsevol comunicat que vulguin fer, a qualsevol article que vulguin escriure per explicar un poc més què és un club d'esplai i el que fan o pensen fer. Només felicitar-vos per la vostra iniciativa.

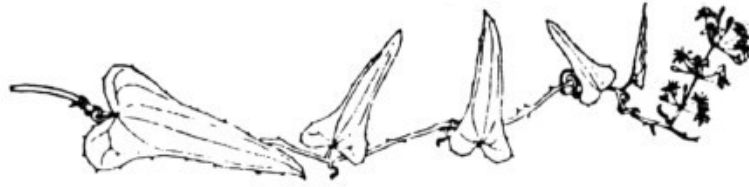
CLAVEGUERAM -Continuen les obres de les aigües brutes i netes; ara estan posant les capsas per col·locar els contadors de les aigües netes i fent proves de pressió. Es va tira tira però sense aturar-se, és qüestió de tenir paciència.

NORMES SUBSIDIARIES -Encara que no podem aportar res de nou, l'assumpte segueix coejant, com vérem el mes passat amb la carta de la secció "Els lectors escriuen". És molt bo que la gent hi digui la seva i que es coneguïn les opinions plurals i diferents dels pineros afectats; és una manera de poder-ne treure conclusions; és qüestió d'animar-se i dir cadascú la seva. Això és una democràcia: poder dir el que trobam damunt un tema. A veure si aviat veim més opinions en aquestes planes; la pluralitat d'idees i opinions és el que enriqueix el diàleg i fa que es formi un corrent d'opinió dins una comunitat, que es converteix en el pensament i la veu d'un poble, que en definitiva representa el que volen el seus habitants, en aquest cas els pineros, per Pina, com volem que sigui en un futur; per això hem de lluitar i si no deim res els altres no poden saber quina és la idea que tenim de poble.

NAIXEMENT -Dia 17 d'octubre va néixer en Sebastià Andreu Miró, fill d'Aina Maria i Guillem. La nostra enhorabona als pares.

Les nostres plantes

el safrà

Des de sempre l'or ha estat sinònim de fortuna, de poder, de la cobdícia dels homes. El valor d'aquest metall ha definit la riquesa dels poderosos, les divises de les nacions i molt poques coses a través dels temps han pogut superar el seu preu. Una d'elles, del mateix color, en una època no gaire llunyana, va ésser més cara que l'or: el safrà.

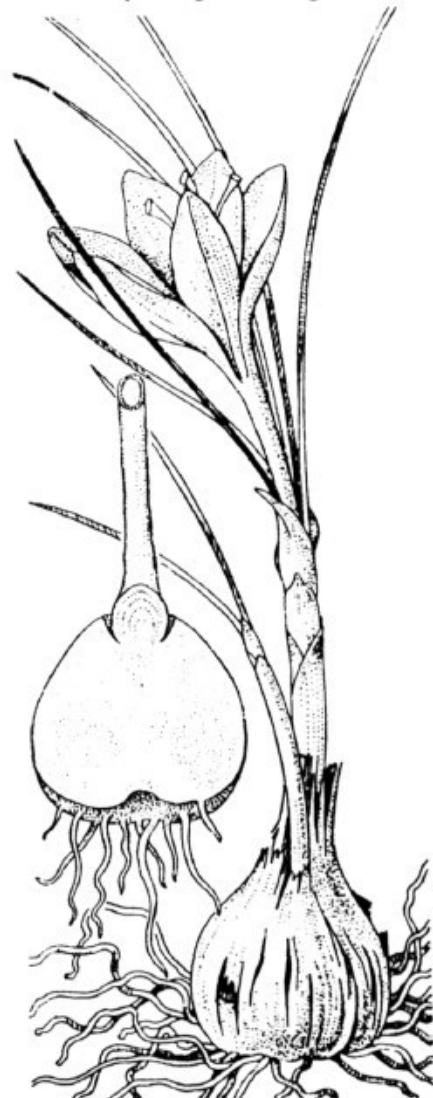
El safrà és l'espècie més cara del món. Aquest preu tant alt és conseqüència del baix rendiment del seu conreu. Per fer-nos una idea, cal dir que per obtenir un quilo de safrà fresc es necessiten cinc quilos d'estigmes o brins, és a dir, 300 kg de flors, que vol dir unes 150 000 flors. Aquest elevat preu féu que des d'antic, es fes passar per safrà allò que no ho era; **Plini el Vell** (segle I dC) ja deia que "no hi ha res més falsificat que el safrà".

Aquesta espècie, que segons una llegenda grega va ésser creada pel déu Hermes el qual després de ferir de mort, de manera involuntària, al seu amic Krokos, transformà els fils de sang que li brollaven del cap amb una flor d'estigmes grocs, ja es conexia a Mesopotàmia a prop del 2300 aC.

Al segle IV aC, la principal zona de conreu del safrà era a la costa de Turquia i d'allà el seu cultiu s'expandí tant per l'Orient com per l'Occident. A la Península fou introduït pels àrabs i a la resta d'Europa pels croats. Per l'Orient el seu cultiu arriba a l'Índia, on fou emprat pels monjos budistes per tenyir els seus

hàbits .

El *Crocus sativus* L. és una espècie monocotiledònia, de la família de les iridàcies. El nom del gènere, *Crocus*, és una llatinització del mot grec *krokos* que significa "fil", mentre que el nom "safrà" ve de l'àrab "zahafaran", mot derivat d'"assafar" que significa "groc".

El safrà és una planta amb cabeça que es renova cada any sobre la de l'any anterior, no es troba de forma espontània. Les flors surten de la cabeça i formen un llarg tub estret, d'uns 3 mm, que s'obri en forma de copa de color morat, més fort a la base de la copa. Aquesta és la rosa del safrà formada per sis peces de figura el·líptica. Dintre de la flor surten tres estams amb anteres de color groc intens, que quasi pareixen de color taronja. Les fulles neixen deprés de florèixer la planta, són molt primes i llargues en forma de beina. El safrà floreix a finals de l'estiu i durant la tardor. És una planta que no fructifica.

La plantació té lloc cap a final de juny; les cabeces són substituïdes deprés del tercer any. La collita s'ha de fer diàriament, ja que les flors són efímeres i els seus estigmes perden el color i l'aroma amb l'aire i la llum. De la seva collita, **Joan Amades**, al *Costumari Català*, ens diu: " cal collir-lo de bona hora, quan encara els raigs del Sol no piquen ja que l'escalfor solar anorrea la valor estimulant del safrà". El mateix autor diu " que la característica d'aquesta collita és la son que domina els collidors, que han d'acollir-se a la virtut desvetlladora de la cançó".

El safrà, un cop collit, cal triar-lo i separar els brins de la flor. Aquesta juntament amb les fulles no tenen cap valor i aplicació i per tant es tiren. Això als Països Catalans donà lloc al dictat de diferents disposicions precisant on s'havia de tirar per tal que no dificultés el curs de rius i rieres i no constituís un perill per a la salut pública degut a la seva composició química.

Una vegada separats de la flor els brins del safrà cal torrar-los segons un procediment especial i en grau molt precís;

la qualitat del producte radica gairebé més en l'exactitud del torrat que en la condició específica del safrà. El safrà s'espenya amb la humitat per la qual cosa s'ha de conservar en flascós de vidre ben tancats i allunyats de la llum.

Actualment el conreu del safrà de forma intensiva es redueix a zones de Castella, si bé antigament als Països Catalans el seu cultiu fou tant important que fins i tot se celebraven mercats i fires només de safrà; el safrà també serví com a forma de pagaments de tributs i fou usat com a canvi monetari.

El safrà s'ha utilitzat al llarg de la història amb finalitats terapèutiques, màgiques, com a perfum, com a afrodisíac i, sobretot, com a condiment. La referència més antiga en la utilització del safrà és com a planta medicinal. A Egipte fou utilitzat per acolorir els embolcalls amb què s'embalsamaven les mòmies. Tant a Grècia com a Roma s'emprava per tenyir els vestits del nuvis; a l'Índia, les dones casades encara avui se'n posen als braços i al pit per indicar que realment són dones. A l'edat mitjana el safrà a dosis petites feia d'antispasmòdic, calmant i digestiu; a dosis elevades, d'avortiu. Actualment s'utilitza encara en farmàcia, però només com a colorant.

Però és a la cuina on el safrà té més importància ja que pot desenvolupar les seves propietats de coloració i perfum. De safrà, se n'utilitza a tota la cuina mediterrània; s'hi condimenten potatges, ous peixos, caça, aviram, arròs i productes dolços. Entre els arrossos mediterranis s'empra des del "risotto" italià, fins el arrossos africans passant, per descomptat, per la típica paella.

Jaume Jaume i Oliver

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA

- Centre Coordinador -

Biblioteca Municipal d'Algaida

NOTICIARI

2. Sabeu quin horari té?

MAI ÉS MASSA TARD PER
TORNAR UN LLIBRE

La nostra biblioteca és una de les més antigues del Pla de Mallorca. En certs moments de la seva història no es va dur un control estricte dels llibres que es deixaven per llegir o consultar a domicili. Per aquesta raó es va donar el cas que molts de llibres que es deixaven en préstec no els varen tornar mai. Al nostre llibre de registre tots aquests llibres figuren com a perduts i ens és impossible saber-ne l'actual localització.

Fa un parell de mesos, però, ens vàrem dur una agradable sorpresa. Una persona es va presentar a la biblioteca amb dos volums d'un diccionari il·lustrat. Aquests llibres duïen els corresponents segells de la biblioteca i el número de registre. Ens va explicar com segurament, feia una vintena d'anys, aquests llibres havien arribat a ca seva. Fent net els havia trobat i havia decidit tornar-los. Li alabàrem la decisió i li donàrem les gràcies. Aquests diccionaris poden fer poc servei com a tals ja que actualment estan desfassats però, per ells mateixos, per la seva antigüitat i pel fet d'estar il·lustrats, tenen un cert valor que tots els lectors, ara, gràcies a la integritat d'aquesta persona, podem apreciar. Tot un exemple a seguir.

UNA VISITA A LA BIBLIOTECA

Contestau sincerament aquestes cinc preguntes:

1. Sabeu on està ubicada la Biblioteca Municipal?

Biblioteca Municipal d'Algaida

HORARI D'ATENCIÓ AL PÚBLIC

Dimarts, Dimecres, Dijous i
Divendres
de 4 i mitja a 8 de l'horabaixa
Dissabtes
de 10 a 2 del migdia

3. Heu anat mai a la Biblioteca Municipal?

4. Sou soci lector?

Si heu contestat negativament aquestes tres qüestions us proposam fer una mica de turisme per dins Algaida: al pati de la Casa de la Vila hi ha una escala que, si la pujau, us conduirà a les dependències de la Biblioteca. El que hi trobareu allà són unes vistes esplèndides a una mar de llibres. Llibres que amaguen històries que us transportaran a països tan llunyans com propers, que us poden fer oblidar la realitat quotidiana si és que estau una mica ensopeïts o que poden ser d'allò més

relaxant si és que patiu dels nervis. Això sí, ara per ara anam una miqueta curts d'espai, però ja sabeu allò que diuen que el contacte fa l'amistat. Ja ho sabeu: teniu pendent una visita a la Biblioteca.

(Que només hi ha quatre preguntes al qüestionari i hem anunciat que eren cinc? Teniu raó. Vet aquí la cinquena: A què esperau???)

RENOVACIÓ DELS CARNETS DE PRÉSTEC

Tal com anunciàrem el passat mes, duim a terme la renovació dels carnets de préstec. Aquests carnets són imprescindibles per tal de poder-se beneficiar del servei de préstec a domicili que ofereix la Biblioteca. Si us interessa renovar-vos el carnet o, altrament, fer-vos socis per primera vegada, n'hi ha prou que dugeu dues fotografies de carnet. El servei és gratuït.

Consell Insular
de Mallorca

AL PAPA LI AGRADA LA HISTÒRIA

Tenim un Papa que està interessat per la nostra història. Aquesta és la conclusió a la qual he arribat després de llegir les notícies que s'han publicat a alguns diaris aquests darrers dies.

El seu interès pels problemes d'aquesta part del món ja s'havia fet ben palès per les seves visites i per la quantitat d'espanyols que durant el seu mandat han pujat als altars, alguns seguint un camí de virtuts que igual que les seves obres són exemple per a la resta dels mortals.

Però de la seva curolla per la història i més concretament per alguns dels fets més recents, no n'estava assabentat, encara que ho sospitava.

Tot això ve a compte de la seva darrera carta pastoral on parla dels problemes que va tenir el seu predecessor, el papa **Pius XI**, durant l'època del seu mandat, una de les més convulsives i tràgiques d'aquest segle i en la qual compara explícitament la situació d'Espanya amb l'Alemanya nazi i la Rússia estalinista.

Hom podria pensar en la Guerra Civil, en la brutal repressió que la va seguir d'una part de la nació, els vencedors, sobre l'altra part, els vençuts. Podria pensar que es refereix al general **Franco** que amb una guerra cruel va substituir una democràcia, la darrera i per ventura la primera si descomptam l'actual, legítima, sortida de les urnes, per una dictadura personal que va governar aquest país fins a la seva mort.

De la possible confusió i per si algú ja tenia mal de ventre, el cardenal **Etchegaray** surt al pas i ens treu de dubtes: el Papa es refereix a l'Espanya republicana. A la crema de convents, a la persecució i als assassinats de religiosos durant la contesa espanyola per part dels milicians que lluitaven en el bàndol republicà.

És vera quan aquest senyor diu que la història és la història i ningú no la pot amagar i que aquests fets són certs i que mereixen la condemna i la repulsa.

Però també és cert que l'Església espanyola, part de l'Església, tot s'ha de dir, **Vidal i Barraquer**, **Múgica**, entre altres, en foren excepció, fou còmplice d'aquella insurrecció que donà lloc a la Guerra Civil, a la qual primer beneïren i després declararen creuada contra el marxisme. També és cert que amb la seva complicitat, els rebels vestiren Déu amb camia blava i en nom seu, encoratjats des de la trona, sortiren els botxins al carrer per eliminar el roig qual estigma de Caín era culpable de tots els mals. I, també és cert que des de Roma beneïren les tropes italianes de **Mussolini** abans de venir a lluitar a Espanya contra la República.

Esperar que el Papa reconegui els errors de l'Església quan són tant recents, si el perdó a **Galileu** ha hagut d'esperar més de 300 anys, es quasi una utopia, però que el Papa pel que representa i sobretot pel que és, ni més ni menys que el representant de Déu a la Terra, compari l'Espanya republicana a l'holocaust nazi, oblidant el paper actiu que va jugar l'Església sobre la repressió d'aquelles persones que defensaren els ideals de la República, no és ètic, és moralment desqualificable i en aquest moment, quan la societat espanyola ha recuperat les llibertats i mira la guerra des d'una perspectiva històrica, sense oblidar-la perquè no es torni a repetir, és, sobretot, inoportú ja que aquests tipus de comentaris només serveixen per depertar rancúnies i odis passats.

Si tan interessat està en la història, li recomanaria aquelles històries d'en **Viriat**, del **Cid** que ens obligaven a aprendre de petits i que eren tan boniques i que pareixien tan innocents, i així passaria el temps i jo no m'enfadaria.

Jaume Jaume i Oliver

ESPORTS

FUTBOL

La temporada futbolera continua el seu camí a totes les categories on el C.E. Algaida té equips inscrits, amb sort diversa. Començant per l'equip més representatiu, el de 1ª Regional, direm que els últims resultats han estat:

Algaida-Montaura 1-1

V. de Lluc-Algaida 1-0

Porto Cristo-Algaida 1-2

Aquest darrer partit va representar la primera victòria de l'equip durant l'era Reynés; com hem dit en altres ocasions, es fa feina i la moral és bona; esperam que aquest bon resultat tenguí continuïtat i la cosa canviï ja que l'equip està situat als darrers llocs de la classificació, encara que només amb tres negatius.

Els resultats de l'equip juvenil de n'Andreu Roig no han estat gaire bons, si bé la feina i l'entrega dels jovenets faran que arribin les victòries.

Algaida-Búger 2-4

Porto Cristo-Algaida 5-2

L'equip dels cadets continua amb la seva regularitat, guanyant a dins Es Porrassar i perdent a fora camp; tenint en compte la limitació de jugadors, l'equip d'en Toni Vidal fa molt bon paper; llàstima que a vegades juguen molt nerviosos. Anim.

Algaida-Olímpic 0-3

Algaida-Ses Salines 4-2

S'Horta-Algaida 5-2

L'equip dels infantils, entrenat per Guillem Fiol i en "Casta", són avui per avui els que duen més bona marxa; bon grup i ganes de jugar fan que comptin les

actuacions per victòries.

ànim i no vos desbarateu.

La Salle Man.-Algaida 3-11

Algaida-Espanya 3-2

Santanyí-Algaida 3-5

En canvi els benjamins compten les actuacions per derrotes; sense fer partits massa dolents, es deixen de guanyar. A veure si aquest final d'any les coses es componen.

Espanya-Algaida 4-2

Algaida-Porreres 1-3

Campos-Algaida 7-0

Els més petits, futbol 7 d'en Miquel Serrano, aquest darrer mes han tengut una bona alegria ja que han aconseguit guanyar el primer partit; això ha animat fora mida els nins, els pares i el bo d'en Miquel.

ànim que això va bé.

Algaida-Vilafranca 2-7

Sta Maria-Algaida 4-5

Algaida-Sta Eugènia 2-3

Montuïri-Algaida 8-0

ESCACS

En el campionat de Mallorca individual hi participa en Toni Ripoll a la categoria de Preferent; després de quatre partides té un punt i mig.

A la categoria de 2ª hi participen en Xesc Oliver i en Joan Vanrell, classificats a la part mitjana de la taula.

Aquest campionat es disputa a la zona de Magaluf els dissabtes horabaixa.

El club d'escacs d'Algaida prepara un curset d'iniciació a nivell escolar pels que vulguin començar la pràctica del joc del tauler; també servirà per preparar els Jocs Escolars que es disputen cada any i per fomentar l'afició entre els jovenets. Per cert que els diumenges horabaixa el local de l'Obra està molt concorregut de gent que segueix aquest joc. Així és com es fa afició i s'aprèn.

Equip de benjamins 94-95. Joan Trobat (entrenador), Perelló Miquel, Seto, Morro, Ramis, Obrador, Balaguer i Bernat Sitjar (entrenador). Santi, Gomila, Llaneras, Salvador, Miquel, Jaume, Llull i Toni Quetglas.

COLUMBOFÍLIA

El passat 22 d'octubre començà el II concurs de colomins amb participació del Club Columbòfil d'Algaida.

Amollada des d'Eivissa
1er Social 7è Grup Mallorca,
Francisca Capellà Miralles.

Amollada des d'Eivissa.
1er Social i 5è Grup Mallorca,
Francisca Capellà.

Amollada des d'Eivissa.
1er Social i 6è i 8è Grup
Mallorca, Francisca Capellà.

Classificació general de
Seguretats Eivisses Grup
Mallorca:

3er. Francisca Capellà.

Amollada des de Calpe
(Alacant). 1er Social i 18è
Grup Mallorca, Francisca
Capellà Miralles

Classificació General de
Seguretats de les 4 amollades
4ª del Grup Mallorca:
Francisca Capellà Miralles.

VOLEIBOL

El passat dia 16 de novembre es va celebrar al bar Xaloc la 1ª assemblea del C.V. Algaida amb una gran assistència (110 persones), assemblea que acabà amb un sopar de companyerisme.

Després de la lectura de la memòria de l'any anterior on va destacar el Campionat de Balears de l'equip infantil femení aconseguit a Ciutadella es va fer la presentació dels 7 equips de la present temporada.

Els equips són:

Iniciació: nines 2on curs

Benjamí: nines 3er i 4t

(dos equips)

Aleví: nines 5è i 6è

Infantil: nines 7è i 8è

Aquestes categories participaran a la lliga comarcal (Promoció) i en cas de quedar classificades es jugaria el campionat de Mallorca. Per altra part, el equip de major qualitat són els dos que juguen a la lliga federada.

Colom mascle del 93, nº d'anella 285.789 propietat de Francisca Capellà. La temporada passada realitzà un total de 1.833 km.

1. Infantil unificat: Format per 12 jugadores que combinen la veterania de les nines de 8è (Maria Vila, Sílvia Arbona i Antònia Perelló) amb la juvenut i bona tècnica de les de 7è (Laura Ferragut, Cati Cerdà, Carmen Linares, Margalida Maya, Magdalena Maya, Yolanda Andreu, Ma. Catalina Rossiñol, Sandra Garcia i Ma. del Mar Puigserver). Les 7 primeres ja formaven part de l'equip la temporada anterior en què es proclamaren campiones de Balears.

Aquesta temporada i després de 3 partits jugats ja estan al lloc que més els agrada, primeres, sense haver perdut cap set amb aquests resultats:

Pont d'Inca-Algaida 0-3
Algaida-Consolació Alaró 3-0
Vilafranca-Algaida 0-3
Totes estan molt il·lusionades i amb moltes ganes de deixar ben alt el nom del col·legi, del club i del mateix poble i lluiten

cada dia als entrenaments i als partits per millorar la seva tècnica i acabar en un dels dos primers llocs que donen opció directa al campionat de Balears.
Anim, campiones!

2. Cadet unificat: el formen 12 jugadores: Miquela Ramis, Luisa Abellan, Sílvia Urrea, Rosalina Vidal, Cati Barceló, Rosa Argües, Margalida Morlà, Cati Llull, Francisca Pocoví (capitana) a més de les tres jugadores de 8è que poden jugar a categoria superior: Toñi Perelló, Maria Vila i Sílvia Arbona.

El dia del sorteig per fer els tres grups aquest equip va dur molt mala sort ja que li ha tocat un grup molt fort, amb molta competència i on serà molt difícil ocupar una de les dues primeres places que juntament amb els dos primers dels altres grups formaran un conjunt de sis equips que lluitaran pel campionat de Mallorca en una

segona fase que comença pel febrer.

No obstant ser un grup fort, les jugadores del C.V. Algaida han aconseguit les 4 victòries en altres tants partits jugats i comanden la classificació del grup A:

Son Servera-Algaida 0-3

Algaida-Manacor 3-2

Algaida-S. José obrer 3-1

Vilafranca-Algaida 0-3

En aquests equips hi ha molta de competència ja que són moltes les jugadores i això fa que s'esforcin al màxim per tenir un lloc a l'equip titular i els entrenaments són molt intensos.

N'Andreu Gelabert, el seu entrenador, ens comentava la seva satisfacció perquè aquest any no falta ningú als entrenaments amb una sana competència

entre elles; s'esforcen molt perquè és difícil ser titular en un equip carregat de bones jugadores i de gran tècnica.

Per altra part, l'entusiasme demostrat per jugadores, pares i directiva així com el recolzament de tots en general augura una gran temporada. Que tinguin molta sort.

JOAN TROBAT

UNA XERRADETA... (continuació)

d'altres motius, perquè consider que, en el context dels historiadors professionals, és l'obra que té més valor. En canvi, ja a nivell més popular, voldria destacar la història del Montepio de Santa Catalina, una obra publicada amb motiu del centenari d'aquella institució.

Ens podries dir breument quins són els teus projectes més immediats?

Òbviament, a més dels llibres esmentats, s'ha publicat també una història de Sant Llorenç des Cardassar, una obra col·lectiva on vaig prendre part, juntament amb Gabriel Janer Manila, entre d'altres. A més d'això, estic a punt de finalitzar una sèrie de projectes, entre els quals destacaria el llibre que pensam publicar l'any que ve titulat "Intel·lectuals i polítics a la Mallorca contemporània 1790 - 1936". Però, sobretot, l'obra que m'ocupa més temps és la biografia de Gabriel Mariano Ribas de Pina (1814 - 1873), que el proper 1995 hauria de poder publicar. Quant al llibre sobre la història del futbol a Algaida, he de dir que, donat que en aquests moments hi ha una sobresaturació de llibres per publicar a Algaida, tenc la investigació un tant paralitzada.

Sabem que t'encarregues de la publicació dels premis de Castellitx. Com està en aquests moments el llibre?

Està en procés de correcció i picatge. Al començament del mes de desembre estarà pràcticament llest i és molt possible que per les festes de Sant Honorat o de la Pau es pugui ja publicar.

Quin paper creus que té la història dins la societat actual i què ens pot aportar?

Ja he dit al principi que saber història és tenir la possibilitat de poder interpretar millor la realitat, i un bon remei per no caure en la desesperança. A tots aquells, per exemple, que estan emmalaltits per la corrupció, com si aquest fos un mal del nostre temps, només els racomanaria la lectura d'una novel·la de Miquel Bibiloni Corró, publicada en 1879, titulada "Los explotadores", tota ella dedicada a les corrupcions polítiques de la Mallorca del segle XIX. La història aporta capacitat crítica

davant la realitat i punts de referència sempre necessaris per a afrontar-la. Per desgràcia, des dels diferents poders interessa poc aquests tipus de reflexions.

Què racomanaries als joves que se sentin atrets per la història?

Primer que ho provin, que estudiïn, però especialment que dediquin molt de temps a la lectura i provin de fer algun tipus d'investigació. La història esdeve especialment passional quan s'intenta elaborar profundament alguna investigació arxivística. Puc garantir que crea dependència, positiva, és clar.

Com és la teva feina com a director de la Gran Enciclopèdia de Mallorca, i quina valoració fas d'aquesta obra?

Bàsicament, per la meva part, és una feina de coordinació més que d'investigació. Així i tot, em permet de fer algunes incursions en el terreny de la investigació personal. Si no en faig més és perquè la tasca de direcció m'ocupa des del matí fins al vespre, cada dia. Quant a la valoració, pens que el temps donarà i llevarà raons. És la millor enciclopèdia possible, molt millor del que es pensava al principi, i menyspreada per molts que serien incapaços de fer-ne una pel seu compte. Té uns preus, que no vé al cas enumerar, però té grans avantatges, també. No obstant això, no em correspon fer-ne les valoracions més objectives.

Sabem que a més de dirigir l'Enciclopèdia, ets el segon entrenador de l'Espanya de Lluçmajor, de futbol. D'on treus el temps per a investigar?

Hores perdudes, vespres, dissabtes i diumenges. La investigació m'apassiona tant, que trob temps, no tot el que voldria, però em conform. El futbol m'ajuda un poc a desconnectar de papers, llibres i ordinador.

Vols afegir alguna cosa més?

Donar-vos les gràcies a tots vltros i a tots aquells que sempre vos interessau per tot el que estic fent. Esper que d'aquí a uns anys a Algaida es valori un poc més la investigació històrica, i una de les formes per dur-ho a terme serà la divulgació de llibres, tal i com ho està fent l'Ajuntament aquests darrers anys. Gràcies a tots.

Ens hagués agradat parlar d'altres temes d'història o de la més candent actualitat (la crisi, el fonamentalisme, l'espanyolisme...) però no disposàvem de més temps, ni d'espai. Si de cas, ens podria parlar directament en Pere si decidís fer la xerradeta-presentació a Algaida d'algun o de tots aquests llibres recentment publicats. Gràcies.

Nota final: El mes que ve, si podem, vos oferirem una bibliografia actualitzada de les publicacions d'en Pere.

Miquel Molleta

UNA XERRADETA AMB...

en PERE FULLANA

Que a Algaida algú publiqui un llibre és notícia, però que un algaidí en el termini de mig any en publiqui tres, és motiu més que suficient per protagonitzar aquesta secció; malgrat haver-hi sortit amb anterioritat fa uns anys. El problema més greu per aconseguir aquesta entrevista ha estat trobar un buit dins el seu quefer diari i parlar amb tranquil·litat amb en Pere, ja que és una persona molt ocupada. La xerrada, per tant, ha estat atípica perquè en Pere ens ha contestat algunes qüestions per escrit i d'altres, a rampellada. De tot això, aquí en teniu els resultats.

Per què estudiaries història?

Segurament, durant els anys que vaig estudiar teologia, vaig tenir la sort de tenir molt bons professors d'història eclesiàstica. El primer de tots fou el Pare Antoni Oliver, i posteriorment, Juan María Laboa, catedràtic de la Universitat de Comillas (Madrid). Amb el primer vaig descobrir que saber història podia ser una forma sempre optimista d'entendre la realitat, i això em va entusiasmar. Molts anys després, hem pogut comprovar tots que Antoni Oliver, més que historiador, ara després de la seva mort, és recordat com a humanista, orientador i mestre.

El tema dominant dels teus escrits és la història eclesiàstica. Tens intenció d'investigar altres aspectes de la història?

Bé, més que història eclesiàstica clàssica, entesa com història de la jerarquia eclesiàstica, m'ha interessat tot el que fa referència al món religiós contemporani, sobretot les implicacions socials que ha tengut la religió en la societat mallorquina. Així, estic en condicions d'afirmar que la meva proposta seria més la Història religiosa, en una societat dominada pel catolicisme. No obstant això, estic treballant amb una sèrie de col·lectius de les Universitats de Barcelona i de les Illes Balears, que duim a terme un

conjunt de projectes d'història política i social. És clar, que inclús aquests grups eminentment "laics" estan molt interessats en les meves reflexions sobre la importància de la religió i, per això, tot i que voldria dedicar-me més a altres aspectes, sempre em demanen coses vinculades a l'Església catòlica.

Pere Fullana Puigserver

EL MOVIMENT CATÒLIC A MALLORCA (1875-1912)

MALLORCA
ABAT

El motiu de la xerrada és la publicació d'una sèrie de llibres al llarg de 1994 i, posats en feina, per què no ens fas un petit comentari de cadascun d'ells?

És veritat que he publicat quatre llibres, dos en col·laboració, un amb Bartomeu Bennàssar (Carlisme i integritisme a Mallorca) i l'altre amb Antoni Marimón (Història del Montepio de Previsió de l'Arraval de Santa Catalina), i altres dos tot sol, un que correspon al bessó de la meva tesi doctoral (El Moviment Catòlic a Mallorca 1875-1912) i l'altre relacionat amb la col·lecció d'obres de mossèn Miquel Maura i Montaner, del qual ja havia publicat un primer volum (Obras de Miquel Maura. 2: Artículos Periodísticos). De tots ells, tenc una predilecció especial per la tesi doctoral, entre

(Continua a la pàgina 26)

ES SAIG

ÍNDIX DEL VII TOM 93-94

Amb el número 168 hem completat el setè tom, que comprèn els anys 1993-94, ja que com recordareu enquadernam la revista cada dos anys. Amb aquest índex volem facilitar la localització d'una determinada notícia, foto, col.laboració, comentari, etc. Ho trobareu classificat alfabèticament per seccions, i a cada entrada indicam el número de revista i la pàgina corresponents. A les seccions: "Festes", "Noticiari de l'Obra Cultural" i "Pina", hem seguit un ordre cronològic.

AGRUPACIÓ FOGRÀFICA

D'ALGAIDA

Joan Capellà	161, 8
Jaume Capellà Villalonga	162, 16
Rafel Antich	163-4, 16
Joan Capellà	166, 17
Joan Capellà	167, 14
Joan Capellà	168, 15

BIBLIOTECA MUNICIPAL

155, 21; 156, 16; 157, 16; 167, 22; 168, 22

CALAIX DE SASTRE

En Calaix i Desastre

Aire fresc	153,3
Ara o mai	156,3
Bon voyage, good travel...	168,3
Comité de Defensa de S'Arenal de Mallorca	147,3
Del Cid als dinosaures	155,3
El president i la moixa	166,3
I, de sobte, la nit	146,3
Jo confés	163-4,3
La corona, pengim-penjam	158,3
La gimnàstica del monarca	151-2,3
La llocada venturera	145,3
La "nena bonica"	154,3
La xocolata del lloro	148,3
Lectura del Gènesi	160,3
Maneres de fer l'indi	165,3
Objectes de disseny	159,3
Ofici de cínics	161,3
Paper, paper..	149,3
Pasta gansa	167,3

Simfonia en I major	157,3
Una història de per riure	150,3
Una nit a les carreres	162,3

COL.LABORADORS

Andreu, Víctor

Concursos. Acció i contradicció	154,13
---------------------------------	--------

Antich, Rafel

Carta oberta a Jaume Falconer	163-4,30
Entrevista a Alberto García Alix	165,13

Bibi

Caricatura del Batle	167,11
----------------------	--------

Bibiloni Trobat, Gabriel

Les difícils relacions entre els habitants de la parròquia de Montuiri i els de la parròquia de Castellitx a mitjans segle XIV (1358) 156, 22

Un contracte d'arrandament de pastures i bestiar a la possessió de La Torre d'Algaïda l'any 1481 162, 13

Biel

Tots volíem acompanyar-te	165,12
---------------------------	--------

Cañellas Fons, Gabriel

Un futur segur	159,14
----------------	--------

Capellà Galmés, Joan

Pregó de les Festes de Sant Honorat 1994	158,12
--	--------

Coordinadora en Defensa del Pla

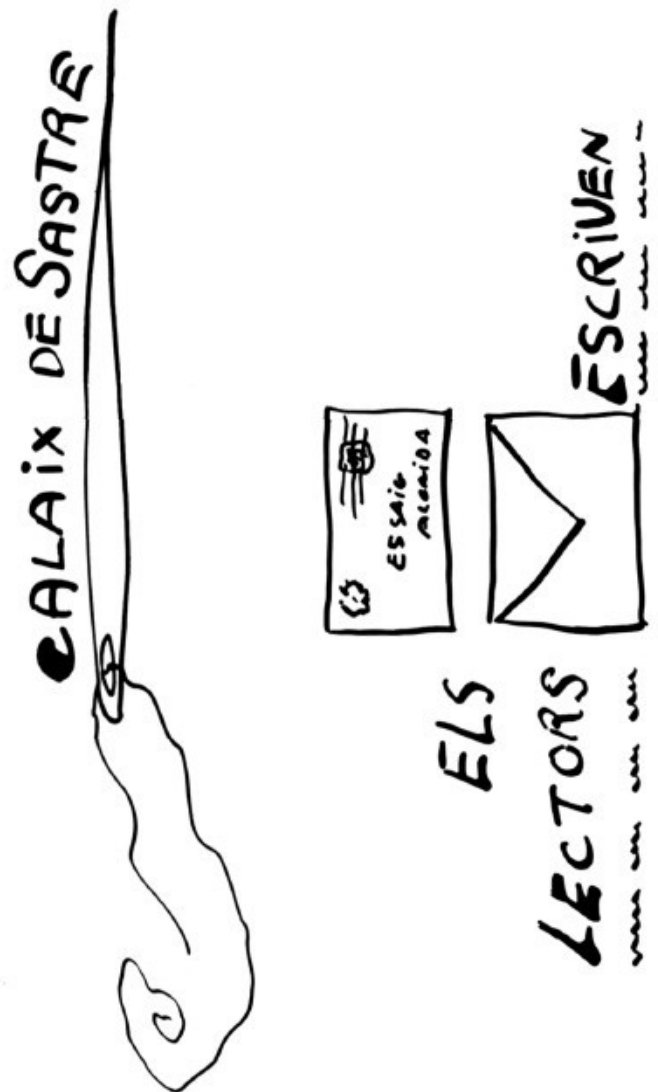
La problemàtica del Pla. Manifest de la festa de Llubí	155,8
--	-------

<i>Elisenda</i>		I.V.A.	163-4,25
Pensaments en veu alta	166,20	Sa primera comunió	159,26
		S'ha mort es ca d'en Tòfol	162,18
<i>Garcias, Antoni</i>		<i>Pons i Llinàs, Nicolau</i>	
Pregó de les Festes de Sant Honorat 1993	147,10	Bartolomé Pou, erudit jesuïta del segle XVIII i amic a Roma del Cardenal Despuig (1727-1802)	168,16
<i>Grups de procés de fe d'Algaida</i>		<i>PSM d'Algaida</i>	
Jesús mor a la Creu. Jesús ha ressuscitat	160,24	Comunicat	150,24
		Comunicat	151-2,14
<i>Grup d'Esplai "Burot" d'Algaida</i>		Comunicat	166,25
Felicitació	157,19	<i>Riutort, Antoni</i>	
L'Esplai informa	160,17	Els sants anònims	167,25
L'Esplai informa	166,6	Meditació sobre l'Església	165,16
<i>Grup Marxa</i>		Pensaments sobre els sants	155,20
Jesús ha ressuscitat	148,23	Visió general de l'ateisme (I)	146,32
<i>Huguet, Maria</i>		Visió general de l'ateisme (II)	147,20
La Coordinadora Son Nuviet respon el CIM	153,7	Visió general de l'ateisme (III)	148,26
		<i>Rosselló i Horrach, Sebastià</i>	
<i>Janer Manila, Gabriel</i>		Romeria de Sant Honorat 1993	146,26
Parlament a la Festa de la Pau	149,10	<i>Sastre, Biel</i>	
Pregó a la festa de Llubí	155,10	Entrevista: Grup de teatre "Es Porrassar"	158,22
<i>Jaume i Oliver, Jaume</i>		Memòria als republicans víctimes de la repressió feixista a Algaida durant la guerra civil de 1936	154,8
Al Papa li agraga la història	168,23	<i>Sastre de Sa Torreta, Antoni</i>	
<i>JMC</i>		La mort d'un jove pastor d'Algaida (any 1666)	168,10
Ha mort en Joan "Curro"	145,11	<i>Sastre "Fiolet", Miquel</i>	
<i>Mas Targa, Catalina</i>		L'Arxiduc Lluís Salvador i Algaida	165,20
Unes noces i un ca	151-2,5	S'ermità Biel de Sant Honorat	166,11
<i>Mulet Cerdà, Pere</i>		<i>Serra, Miquel</i>	
Cinema a Algaida. Anys 50	158,16	Entrevista: Vicent Ferrando. Tècnica i dignitat	150,8
Correspondència amorosa. Any 1789	166,27	Gabriel Janer, "Premio Nacional" amb una obra a favor de la pau.	168,8
Pluviometria d'Algaida (1934-1993)	165,17	<i>Servera, Bernat i Oliver, Pere</i>	
<i>Mulet Mas, Mireia i Bibiloni Trobat, Gabriel</i>		Roques, clapers i encletxes: Ses Moles	166,19
Summa epigraphica ecclesiae Algaidensis	146,10		
<i>Oliver i Oliver, Pere Joan</i>			
Carta a un ca mallorquí	155,18		
Enguany ja hem fet confitura	153,18		
En Tòfol està trist	160,20		
Exercici per situar les meves arrels	151-2,22		

<i>Soler, Cristòfol</i>	
Davant el desè aniversari de l'Estatut d'Autonomia	147,26
<i>Sureda, Bernat</i>	
D'Algaida a Lluc a peu	154,12
Orfeó Castellitx d'Algaida	156,14
Trobada de corals de Mallorca	159,5
<i>Titoieta Ràdio</i>	
Entrevista: Gabriel Janer Manila ens parla de la seva darrera novel·la	159,12
<i>Unió d'Independents d'Algaida, Pina i Randa</i>	
Les Normes Subsidiàries d'Algaida	160,18
<i>Vatcaragol</i>	
Elements culinaris	161,11
<i>Vatdiarrea</i>	
L'efecte bumerang	166,29
<i>Vatgep</i>	
L'efecte "mirall"	167,25
<i>Vatjubilat</i>	
Tradicions, costums i innovacions	165,29
<i>Vatmarc</i>	
Sempre paga el manxaire	156,12
<i>Vatmòmia</i>	
In-corrupes	162,11
<i>Vatpastanaga</i>	
Grans pensadors. L'efecte pastanaga	168,14
<i>Vatpeu</i>	
Les festes i els peus en terra	157,13
<i>Vatpla</i>	
El cotxe, el jubilat i el Pla de Mallorca	155,7
<i>Vatunivers</i>	
F(r)ederica Montseny	158,25
<i>Vicens, Antònia</i>	
Art	163-4,10

CREACIÓ

Algaida en el Guinness. <i>Vatpols</i>	163-4,20
Commemoracions: la imaginació i el poder. El maig del 68 i els càtars. <i>Rugesnom</i>	150,5
El què i el com de les obres. <i>Vat</i>	163-4,20
Espais aulica: diàleg art/paisatge	151-2,12
Llits per a matrimonis de ferro. Hipèrbaton: alteració de l'ordre lògic. <i>Vatras</i>	153,6

EDITORIAL

Absurds i bestieses del nostre temps	153,2
aigua que bevem, L'	161,2
aigua, un bé escàs, L'	149,2
Algaida i el Pla general de carreteres	165,2
Bones vacances	151-2,2
bon vi, El	159,2
Cal seguir endavant	158,2
Catorze anys	168,2
creixement de la població d'Algaida, El	156,2
De corrupció i suborns	148,2
Desè aniversari de l'Estatut d'Autonomia	147,2
Estimem la nostra llengua i lluitem per ella	160,2
Ha plogut bé	167,2
incendis forestals, Els	163-4,2
Més sobre el Pla de carreteres	166,2
Normes Subsidiàries, Les	155,2
Nova imatge amb el número 150	150,2
No volem la macropresó a Mallorca (Associació de Premsa Forana)	145,2
Qui dies passa anys empeny	146,2
Renoï quin estiu	162,2
Talls en el corrent elèctric	154,2
3830 pàgines	157,2

EL RACÓ DE LA MÚSICA

Tonades i cançons antigues	163-4, 17
----------------------------	-----------

EL RACÓ DELS LLIBRES*Victor Mulet*

El retaule del flautista de Jordi Teixidor	150,27
Josep Ma. Llompart	146,5
Miquel Martí i Pol	147,23

ELS LECTORS ESCRIUEN

Carta als Reis. <i>Una jubilada</i>	157,11
El carrer Antoni Maura, una via de cintura?	
<i>Onze firmes</i>	155,24
Jo sóc l'anònim culpable. <i>Miquel Sastre i Pujol "Fiolet"</i>	159,17
L'Ajuntament no permet enganxar cartells.	
<i>Col.lectiu olla-exprés</i>	146,25

L'escola, altre temps. <i>Un ex-alumne</i>	156,13
Que s'ha enfadat el Batle? <i>PSM d'Algaida</i>	159,16
Resposta. <i>Pere Sampol</i>	148,29
Resposta al Batle. <i>PSM d'Algaida</i>	157,20
Sobre les Normes Subsidiàries. <i>Un de Pina</i>	167,16

ELS MOLINS FARINERS D'ALGAIDA*Miquel Sastre "Fiolet"*

Moli de Son Campà	148,14
Molins d'en Bou i d'Es Rafal	145,12
Molins de sang (punt i final)	151-2,16
Molins desapareguts (1a part)	149,18
Molins desapareguts (2a part)	150,16
Molins de Sa Talaieta i Son Canals	146,6
Molins de Son Trobat i Sa Serra	147,14

LLIBRES

ESPORTS*Joan Trobat*

145,21; 146,36 (equip infantil femení voleibol); 147,24 (alevi masculí i femení B voleibol); 148,30 (alevi femení A voleibol); 149,22 (infantil promoció i alevi femení C); 150,28 (equip 1a Regional futbol i equip futbol sala); 153-25 (Rafel Rafael Capellà); 154,16; 155,22 (homenatge Llorenç "Godó", Pau de Pina i Miquel "Serrano"; torneig d'estiu); 156,8 (benjamí femení i cadet femení voleibol); 157,22 (infantil femení, iniciació femení i Jaume Garcies); 158,28 (simultànies d'escacs i benjamí femení voleibol); 159,36 (club ciclista A poc a poc); 160,26 (infantils futbol i alevins femení voleibol); 162,28 (equips del Bilbao i l'Algaida); 163-4,26 (natació: Guillem Sastre; ciclisme: Pla de Mallorca); 165-32 (ciclisme: pujada a Cura); 166,22 (colons Francisco Llamas); 167,26; 168,24 (benjamins futbol; colom de Francisca Capellà)

FESTES

Festes de Sant Honorat 146,37
 Festa de la Pau: programa de 1950 148,12
 Dancing days (dies de ball). Presentació d'un disc de S'Orquestrina 150,23
 Programe Festes de Sant Jaume 93 151-2,7
 Festa de l'esport 151-2,10
 VI festival internacional de música al Santuari de Cura 151-2,24
 Concert de Santa Cecília 155,14
 Festa de Santa Cecília (comentari de *Biel Torres* i fotografia) 157,26
 VII festival internacional de música al Pla de Mallorca 163-4,8
 Programa de les Festes de Sant Jaume 94 163-4,13
 Festa de Santa Cecília 167,8

FOTOGRAFIES

Nota: En aquesta relació no s'inclouen les fotografies pertanyents a seccions com: Portada, Una xerradeta, Titoieta Ràdio, Esports, Pina, Ses Escoles, Els molins fariners d'Algaida, Noticiari de l'Obra Cultural....

Fotos antigues

"Ahir" i "avui". Grup d'algaïdins 153,17
 Any 1910: Jaume, Alberto, Nofre i Jordi Juan 147,12

Ballarines al Teatre Parroquial 153,19
 Banyistes a S'Arenal, any 1935 159,29
 Escenificació d'un bateig (1953) 162,12
 Grup musical "Mijogas" 160,28
 Margalida "Malanyada" 145,21
 Pares de Pere Joan Oliver 151-2,22
 Trencadors de marès (1933) 158,11

Fotos actuals

Biel Majoral i el seu grup 163-4,17
 Castellitx 148,25
 Club d'esplai 160,17
 Club d'esplai 166,6
 Club d'esplai al talaiot de Son Coll 148,5
 Club d'esplai a Sa Fira 156,10
 Concert coral 162,5
 Cossiers (retirada de Pep Ruala) 153,5
 Eleccions europees 1994 163-4,8
 Eleccions 6-J 151-2,15
 Exposició Tercera Edat 165,6
 Festa de Santa Cecília 157,26
 Festa de Sant Honorat 158,10
 Grup "Es Porrassar" 166,26
 Lectura poètica Moli d'en Boi 153,12
 Nins i nines de S'Escoleta 145,19
 Nou parc infantil a S'Escoleta 155,14
 Orfeo Castellitx 156,15
 Pluges abundants 167,12
 Presentació "Memòria" de Rafel Antich 153,9
 Processó Dia de Pasqua 149,21
 Quintos del 20 165,7
 Quintos del 28 167,5
 Quintos del 41 147,23
 Quintos del 47 158,5
 Quintos del 51 145,10
 Quintos per Sa Fira 156,10
 Randa 158,26
 Recerca restes arqueològiques 149,13
 Retaule de Castellitx 154,5
 Sa Fira 93 155,5
 Sa Fira 94 167,8
 Sa Rua 93 147,5
 Síndria de reglament 153,8
 Sopar d'ES SAIG 165,25
 Talaiot de Son Coll (fotos *Joan Capellà*) 146,20
 Tómbola pro-electrificació Església 150,27
 Trobada Tercera Edat 145,7

GALERIA DE PERSONATGES IL·LUSTRES

Victor Andreu

165,28; 166,21; 167,24; 168,18

GLOSA

- A Jerònia Capellà. *Llorenç Antich* 160,5
 A Toni i Bel Cirerol. *Llorenç Antich* 165,24
 Can Lluís - Centre Sanitari 146,31
 Es restaurant "Ses Pomerès". *Un amic vostro*
 160,19
 Flamarades d'esperança. *Llorenç Antich*
 157,10
 Glorifiquem l'ametler. *Climent Garau*
 167,13
 Glosa d'en Pere i na Joana. *Jaume Toledo*
 165,24
 Gloses sobre s'aigua. *Maria Amengual*
 "Merris" 166,30
 Golf i ciment. *Xisco Cerdà* 146,34
 Jo voldria, jo voldria. *Climent Garau* 168,5
 Llitem per la nostra llengua. *Bernat Coll*
Sureda 158,21
 Mes de maig. *Maria Jordà* 149,21
 No sé com acabarà. *Climent Garau* 159,18
 Nuviances. *Llorenç Antich* 145,10
 Poble meu i com t'estim. *Bernat Coll Sureda*
 156,24
 Pobles del món 146,31
 Quan vaig pujar a l'altar. *Tomeu Oliver*
 "Seguí". 154,14
 Qui se'n riu dels mallorquins, se'n va a
 l'infern 150,10
 Quina berenada. *Jaume Toledo*. 162,8
 S'amor quan te vaig conèixer. *Climent Garau*
 163-4,15
 Suplic-te, la vida mia 157,12
 Tant casada com fadrina. *Tomeu Oliver*
 "Seguí" 151-2,9
 Titoieta Ràdio és. *Jaume Juan "Toledo"*
 146,23
 Trobada de persones majors. *Llorenç Antich*
 159,19
 Un cas ben llastimós. *Climent Garau* 162,8
 Uns sons musicals ben fins. *Jaume Toledo*.
 158,7
 Volem la Pau. *Joana Ma. Jaume i Barceló*
 146,34
 Vós me vàreu inspirar. *Climent Garau*.
 153,24

KALENDARÍ ALGAIDÍ

- Cultures d'agost segons Pal.ladi 163-4,5
 Cultures de febrer segons Pal.ladi 158,27

L'AJUNTAMENT INFORMA

- 145,8; 146,18; 147,8; 149,6; 150,14; 151-2,6;
 153,11; 154,6; 155,16; 156,6; 157,6; 158,18;
 159,6; 160,14; 161,6; 162,6; 163-4,11; 165,9;
 166,14; 167,6; 168,6.

LES NOSTRES PLANTES

Jaume Jaume i Oliver

- alfabeguera, L' 163-4,22
 alzina, L' 165,26
 cascall, El 167,20
 fonoll, El 166,12
 llorer, El 160,12
 mata, Sa 161,13
 romani, El 159,10
 ruda, La 162,26
 safrà, El 168,20

M'HAN DIT QUE DIUEN

Un sord

145,4; 146,4; 147,4; 148,4; 149,4; 150,4;
151-2,4; 153,4; 154,4; 155,4; 156,4; 157,4;
158,4; 159,4; 160,4; 161,4; 162,4; 163-4,4;
165,4; 166,4; 167,4; 168,4.

MOLÍ D'EN XINA

A l'ombra del Puig	163-4,19
Exposició de Catalina Martorell	145,7
Exposició de gravats anglesos	149,8
Exposició "Hivern"	157,7
Pictogrames	168,9
Universitat oberta	166,29

MONOGRAFIES

Número 4. Gener de 1993. Dedicat a Josep Ma. Llompart

Homenatge a Josep Ma. Llompart. *Gabriel Janer Manila.*

Selecció de poemes il·lustrats per *Catalina Martorell i Victor Andreu*

Entrevista a Josep Ma. Llompart. *Biel Sastre i Pere Salas.*

Número 5. Juny de 1993. Premis del Certamen Literari de Castellitx 1993

Planta cinquena/porta tres. *Isidre Julià i Avellaneda.*

Dansaires de la nit. *Antònia Arbona i Santamaria.*

Trobada de dos glosadors. *Jaume Juan Bonnin "Toledo"*

Número 6. Setembre de 1993

Els inventaris, una font per a l'estudi de la vida quotidiana medieval. *Gabriel Bibiloni Trobat.* Fotografies de *Joan Capellà.*

Número 7. Maig de 1994. Premis del Certamen Literari de Castellitx 1994

Diàlegs davant les flames de la foguera. *Ramon Lluís González Reverter.*

Aladern. *Antoni Xumet Rosselló.*

Ja n'hi ha prou de passar fam. *Pere Bru Serrano i Darder.*

Fotografia d'una escultura d'*Elisenda Pipió i Gelabert*.

Número 8. Juliol de 1994.

Les fites del terme municipal d'Algaida. Text, mapa i fotografies de *Miquel Sastre i Pujol "Fiolet"*.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

145,11; 146,29; 147,19; 148,25; 149,5; 150,19; 151-2,31; 153,27; 154,15; 155,23; 156,25; 157,5; 158,27; 159,11; 160,25; 161,5; 162,12; 163-4,9; 165,5; 166,5; 167,5; 168,5.

NOTES D'ART

146,35 (*Vatsari*). 149,13 (*Victor Andreu*). 151,11 (*Victor Andreu*). 153,13 (*Victor Andreu*). 156,11 (*El darrer de la classe*). 158,24 (sense firma). 161,10 (*Miquel Serra i Roig*). 163-4,10 (*Antònia Vicens*). 163-4,19 (sense firma). 165,30 (sense firma).

NOTES D'ARXIU

Gabriel Bibiloni i Trobat

El control dels recursos aquífers de la Font de Pina. El plet de 1349 amb els pobladors del Rifalet. 159,20

Un conflicte causat pel dret de pas per un camí que anava de Castellitx a Lluçmajor l'any 1361 163-4,18

NOTICIARI

Activitats de Puigserver Janer 160,16
Agrupació Fotogràfica d'Algaida 155,15;
156,5; 158,11; 159,13; 160,16; 162,5.
Aigües contaminades a Randa 151-2,24
Associació de la Tercera Edat d'Algaida
151-2,21; 165,6; 168,9.
Associació de la Tercera Edat: eleccions de
president 149,8
Bon estat de conservació del cementari 156,5

Certamen Literari de Castellitx 149,5
Clots al camí de Cas Brau, però ja els
arreglen 156,10
Components de la Banda de Música 156,26
Concentració lul.lista a Cura 163-4,9
Concert de Joan Valent a S'Estaca 165,7
Cooperativa Alpira 157,11
Crisi? 155,15
Curset de natació 153,8
X Fira de Fang 159,4
Exposició d'Elisenda Pipió 159,4
Exposició de fotografies de Josep Pons Frau
146,30
Homenatge a Pere Capellà 168,9
Joan Balaguer, nou president de la Tercera
Edat 150,27
La depuradora ja fa olor 156,5
Les germanes "Mavines" fan 90 anys 145,7
Mancomunitat Pla de Mallorca 154,10
Normalització Lingüística 146,30
Nou regidor 153,8
Per què avui, dia 28-XI-93, encara ensumam
merda? 156,9
Premi per a una estudiant algaidina 157,7
Presentació d'un llibre sobre el Pare Pou
149,8
Publicacions rebudes 167,8
Puigserver Janer a Bèrgamo 151-2,10
Què votàrem el 6-J 151-2,10
Randa 158,26
Restriccions d'aigua 150,23
II gran torneig local de truc 168,9
Talaiot de Son Coll 146,30
Torneig de futbol benjamí 151-2,10
Trobada anual de la Tercera Edat 145,7
Trobada de quintos del 44 150,27
Unió Mallorquina a Algaida 149,8

NOTICIARI DE L'OBRA CULTURAL

Activitats mes de gener. Foto excursió a la
Mola de Son Cabaspre 145,6
Homenatge Josep Ma. Llompart (fotos).
Activitats mes de febrer 146,9
Activitats mes de març. Foto excursió
Valldurgent 147,13
Activitats. Foto excursió Els Tossals. Article
d'*Antoni Mir* sobre Mossèn Bartomeu Oliver
148,8

Activitats mes de maig. Llibres recomanats per la Festa del Llibre 149,9

Presentació del "Nou vocabulari de barbarismes" de Jaume Corbera (foto). Foto del Dia del Llibre. Activitats mes de juny. Foto excursió a Sa Cova de Ses Bruixes

150,6

Homenatge a Josep Ma. Llompart per Sant Jaume 151-2,21

Activitats mes d'octubre. Comunicat de suport a la Coordinadora de Defensa de les aigües de Sencelles 154,11

Activitats mes de novembre. Foto assemblea general 155,6

Activitats mes de desembre. Foto a la Rota d'en Cotó 156,25

Activitats Festes de Sant Honorat 157,10

Lectura de poemes (fotos). Poema "Adiagla" de Joan Ferragut. Activitats mes de febrer. Fotos excursions al Puig d'es Canó d'es Moro i al Galatzó 158,6

Actuació de Jaume Arnella (foto). Activitats del mes d'abril. Foto excursió d'Orient a Sóller 160,6

Activitats mes de maig. Llibres recomanats pel Dia del Llibre 161,12

Activitats mes de juny. Foto de la volta al Puig Roig i al pas de Sa Claveguera. Foto Dia del Llibre 162,10

Presentació llibre de Gabriel Janer Manila (foto). Conferència sobre l'Alguer (foto). Festa dels muntanyencs (foto). Escrit de Miquel Pons sobre els Cossiers. 163-4,6

Activitats per Sa Fira 166,10

Assemblea general (foto). Activitats mes de novembre. Fotos Pas Vermell, excursió en bicicleta, exposició nuviis i actuació Cap-pela 167,17

Activitats mes de desembre 168,13

NOTÍCIES D'ARXIU

Pere Mulet

Corrals donats als pastors de la vila d'Algaida. Any 1783 153,14

El gremi de paraires l'any 1757 145,18

L'apotecari. Any 1754 i 1873 148,24

Obra Pia d'Elisabet Fiol 165,8

PARRÒQUIA DE SANT PERE I SANT PAU

147,17; 148,5; 148,23; 151-2,5; 154-10;
155-14; 160,16; 160,24; 165,16.

PASSATEMPS

145,20; 147,22; 148,34; 149,17; 150,30;
153,20; 155,25; 156,17; 157,21; 158,31;
159,38; 160,23; 162,20; 163-4,24; 165,34;
166,28.

PINA

Xesc Oliver

- Inversió al Pla de Mallorca. Manteniment i neteja. Moviment demogràfic 145,15
Festa de Sant Antoni. Gloses. Foto carrossa 146,31
Carta oberta al Sr. Pere Sampol.
Exsequellada dels arbres de Sa Font 147,18
Excursió o passejada pels voltants de Pina.
Aclariment del Sr. Pere Sampol 148,28
Enllumenat de les instal·lacions esportives 150,26
Festes d'estiu de Pina. Glosa de *Tomeu Seguí*. Foto antiga 151-2,9
Tercera Edat. Carrera ciclista. Caçadors 153,26
Festa dels Sants Metges. Gloses de *Tomeu Seguí* 154,14
Rellotge de Pina (1865). Segon capellà a Pina (1880) 155,26
Pina, un llogaret agradós (*Bernat Coll Sureda*). Foto antiga 156,24
Camp de futbol. Cadastre. Escombraries. Noves Normes Subsidiàries 157,24
Festa de Sant Antoni. Parlem com cal. Glosa (*Bernat Coll Sureda*) 158,21
Asfaltat del camí de Son Moll. Aigües brutes i netes. Bauxes i dinars per Ses Pomerres. Tercera Edat 159,35
Clavegueram. Botiga i forn. Glosa 160,19
Siquies. Depuradora. Normes Subsidiàries. Enciclopèdia de Mallorca 162,30
Festes de Pina. Normes Subsidiàries 163-4,14

Pina a les pàgines d'ES SAIG. Cementeri i creus. Moreres. PAC de Sineu. Aigües brutes i netes. Festa de Son Perot 165,31
Festes de Sant Cosme i Damià (foto) 166,18
Aigua. Grup d'esplai. Clavegueram. Normes Subsidiàries 168,19

PLUVIÒMETRE

145,7; 146,37; 147,17; 148,5; 149,8; 150,23; 151-2,10; 153,10; 154,10; 155,15; 156,5; 158,11; 159,4; 160,16; 161,5; 163-4,9; 165,6; 166,29; 167,8; 168,9.

PORTADA

Albenya (dibuix de *Vicenç Sastre*) 157,1
Alumnes segon cicle felicitant l'Any Nou (foto) 145,1
Ametllers florits (foto) 147,1
Barraca de Sa Mola de Can Jordi (foto *Bernat Servera* i *Pere Oliver*) 166,1
Can Mavi (foto) 168,1
Castell de Santueri (foto de *Biel Munar*) 150,1
Castellitx, detall (foto de *Jerònia Pou*) 160,1
Castellitx, portal (foto de *Joan Balaguer*) 148,1
Cossiers (dibuix de *Joan Maimó*) 163-4,1
Dibuix de tardor (equip *Moli den Xina*) 154,1
Grup escolar de nines de Pina (foto antiga) 153,1
Grup escolar de nins de Pina, 1931 (foto) 165,1
"Les mans, una eina de comunicació" d'*Elisenda Pipió* i *Gelabert* (foto) 161,1
"L'hivern és un cavall puixant i vigorós" (dibuix de *Victor Andreu*) 158,1
Moli d'en Boi (foto) 151-2,1
"Nihil obstat", exposició Moli den Xina (foto de *Joan Capellà*) 159,1
Pluges a Pina (foto de *Joan Capellà*) 167,1
Sa Fira (fotos) 155,1
Soldats algaidins a Cartagena, any 1921 (foto) 149,1
Son Batlet (foto de *Joan Capellà*) 162,1
Son Reus de Randa (foto) 156,1

Talaiot de Son Coll (foto de *Joan Capellà*) 146,1

RACONS ESSENCIALS PER A UNA GUIA TURÍSTICA D'ALGAIDA

151-2, 13; 155,24

SES ESCOLES

Biel Vich i alumnes

147,6 (fotos). 148,10 (dibuixos). 149,14 (fotos). 150,11 (foto i dibuixos). 155, 12. 157,14 (fotos). 159,8 (fotos). 160,8 (foto i dibuixos). 162,17 (fotos). 166,7 (fotos).

SIGNES DEL TEMPS

Victor Andreu

159,25; 160,11

Els dibuixos que il·lustren aquest Índex del setè tom d'ES SAIG són obra de **Victor Andreu**, que ens ha regalat una visió dolça i divertida de les seccions de la revista. Algunes d'aquestes seccions ja han desaparegut, però no per això hem deixat de reproduir-ne els títols, perquè servesquin, segons paraules poètiques de Maria Antònia Salvà, "per situar-nos entre el record i l'enyorança".

TITOIETA RÀDIO

145,16. 146,22 (fotos). 148,32 . 149,24 (fotos). 150,20 (fotos). 151-2, 25 (fotos). 153,21 (fotos). 154,17. 156,18 (fotos). 157,8. 157, 17 (foto). 159,30 (fotos). 162,21 (foto). 165,22 (fotos).

UNA XERRADETA AMB...

Banda de Música d'Algaida (*Biel Sastre i Biel Torres*) 156,28
 Biel Bibiloni Trobat "de Marina" (*Joan Mulet*) 151-2,32
 Biel Munar "Riu" (*Jerònia Pou i Biel Sastre*) 150,32
 Catalina "Garrovera", madò (*Bernat Servera*) 153,28
 Catalina Salas i Miquel Ballester (*Biel Sastre*) 155,28
 Dolors Maia Oliver (*Biel Sastre*) 149,28
 Francesc Ramis "Floquet" (*Miquels Fiolet i Molleta*) 146,40
 Francisco Mas, l'amo'n (*Joan Mulet*) 163-4,32
 Gaspar Caballero i Tomàs Martínez (*Gabriel Bibiloni*)

Guillem "Basseta", l'amo en (*Biel Sastre*) 161,16
 Guillem "Bessonnet" (*Miquels Fiolet i Molleta*) 167,28
 Joan Llompарт Garau "Puig" (*Miquel Serra i Roig*) 160,32
 Joan Trobat Capellà "Maria", l'amo'n (*Miquels Fiolet i Molleta*) 158,32
 Pep "Carter" (de Randa), l'amo en (*Cels Calviño i Miquel Sastre Fiolet*) 154,20
 Pere Coll "Magallot", l'amo'n (*Miquels Fiolet i Molleta*) 147,28
 Pere Fullana (*Miquel Molleta*) 168,28
 Petra Juan (*Biel Sastre*) 148,36
 Samuel, en (*Maria Pia Verger Fransoy*) 166,32
 Tomeu "Seguí", l'amo'n (*Bernat Servera i Xesc Oliver*) 165,36
 Toni Antich "Mora" (*Pere i Joan Mulet*) 162,32
 Toni "Ramona" (*Joan Mulet*) 145,24
 Toni Ripoll Marquès (*Jaume Toledo*) 159,40

